

PRITARTA

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos

Ikimokyklinio ugdymo skyriaus vedėjo

2025 m. liepos 23 d.

įsakymu Nr. A15/25(2.1.4E-IKU)

PATVIRTINTA

Vilniaus lopšelio-darželio „Boružėlė“

direktoriaus

2025 m. rugpjūčio 25 d.

įsakymu Nr. V - 34

VILNIAUS LOPŠELIS-DARŽELIS „BORUŽĖLĖ“

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA „PO BORUŽĖLĖS SPARNELIU“

Vilnius, 2025 m.

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

Vilniaus lopšelio-darželio „Boružėlė“ (toliau – Mokykla) Ikimokyklinio ugdymo programa parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142 patvirtintomis „Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis“.

1.1. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

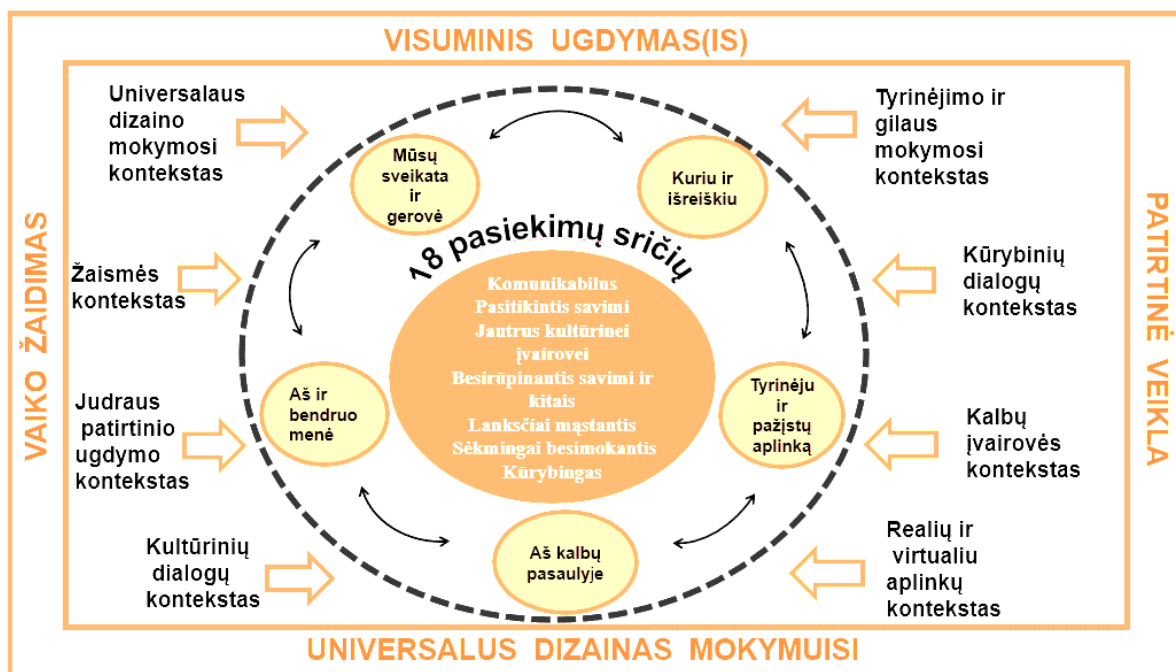
Mokykloje teikiamas kokybiškas ir į vaiko poreikius orientuotas ugdymas. Įstaigoje akcentuojama vaiko saviraiškos ir savireguliacijos galimybių svarba ugdymo(si) procese. Veikla grindžiama įsitikinimu, kad vaikai geriausiai vystosi, kai patys renkasi patirties kaupimo būdą, o mokytojai gerai išmano vaiko raidos dėsningumus ir sudaro sąlygas jiems atsiskleisti. Siekiama, kad vaikai užaugtų pasitikintys, besirūpinantys savimi ir kitais, jautrūs kultūrinei ir socialinei įvairovei, komunikabilūs, lanksčiai mąstantys, kūrybingi ir sėkmingai besimokantys. Mokykloje vadovaujamasi nuostata, kad kiekvienas vaiko raidos etapas unikalus ir trikdyti jo negalima. Mokykloje į vaiką žiūrima kaip į individualybę: vaikas nelyginamas su kitais, o dėmesys sutelkiamas į tas asmenybės galias, kurios yra išreikštos esminių vaikystės charakteristikų: smalsumo, tiesioginio ir nuoširdaus bendravimo, pasitikėjimo suaugusiuoju, noro kurti, eksperimentuoti.

Programa grindžiama konstruktyvizmo (Žanas Piažė) teorine prieiga, kurioje vaikas suvokiamas kaip aktyvus, savarankiškas, geriausiai besimokantis pagal savo pojūčius ir interesus. Mokytojas nuolat stebi, drąsina, padeda ir kuria kartu su vaikais, konstruoja naujas ugdymosi patirtis. Programoje akcentuojamas dėmesys tikslingoms, iššūkius keliančioms ugdymo(si) aplinkoms, nepertraukiamam vaiko veikimui. Mokymas(is) – per patirties įgijimą, tyrinėjimą, eksperimentavimą. Į ugdymo(si) turinį integruojami Reggio Emilia (Loris Malaguzzi, 1993) ugdymo sistemos elementai. Reggio Emilia (Loris Malaguzzi, 1993) ugdymo sistema - grindžiama į vaiką orientuoto, kontekstinio ugdymo teorijomis. Pagal šią sistemą, vaikas turi daugiau negu vieną būdą pajusti, pažinti ir save išreikšti. Tai sudaro pagrindą įsitraukti visiems ir kiekvienam vaikui. O mokytojas į ugdymą žvelgia iš vaiko perspektyvos: kuria kontekstus, pažadinančius vaikų aktyvumą, sudaro sąlygas vaikams patiems tyrinėti ir kurti.

Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra visuminis ugdymas(is), universalus dizainas mokymuisi, vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla. Programa remiasi sukurtu konceptuali

modeliu, kuriame išryškinami svarbiausi elementai: centre yra septynios vaiko ugdomos galios. Ugdymo turinys modeliuojamas pagal penkias ugdymo sritis, kurios siejasi su 18 pasiekimų sričių, kurių visuma laiduoja visų vaiko galių ūgtį. Ugdymo turinys neatsiejamas nuo kuriamų ugdymo(si) kontekstų. Modelyje išryškinami 8 ugdymo(si) kontekstai: universalaus dizaino mokymuisi, žaismės, judraus patirtinio ugdymosi, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų ir kūrybinių dialogų.

1 pav. Programos konceptualus modelis

1.2. Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Darnų vaikų vystymąsi užtikrina vaiko raidą atitinkantis bei skatinantis ugdymas, praturtintas STEAM priemonėmis, inovatyviais ugdymo(si) būdais, įtraukiančiomis aplinkomis, grindžiamas šiomis pamatinėmis vertybėmis:

- **vaiko orumas** – kiekvieno vaiko unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;
- **vaiko gerovė** – vaiko saugumo, sveikatos, darnos su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka, puoselėjimas;
- **saviraiškos laisvė** – kiekvieno vaiko kūrybiškumo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;
- **lygiavertis dalyvavimas** – maksimalių sąlygų kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese, sudarymas;

- **lygiateisiškumas ir teisingumas** – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas ir užtikrinimas, nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi;
- **pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei** – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas;
- **bendruomeniškumas ir pilietiškumas** – priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymas(is);
- **kultūrinis tapatumas** – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas.

1.3. Vaikai ir jų poreikiai

Siekiame, kad kiekvienas vaikas mokykloje jaustųsi saugus, laisvas, mylimas, gerbiamas, pastebėtas ir pripažintas. Ugdymo aplinkoje kuriamos sąlygos, skatinančios vaikų kūrybiškumą, saviraišką, pasaulio suvokimą ir elgesio raidą. Ypatingas dėmesys skiriamas esminių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių tenkinimui ir jų plėtojimui:

- **Žaidimo poreikis** – vaikams suteikiama laisvė, pakankamai laiko, erdvės ir žaidimo partnerių, kad per bendrus žaidimus galėtų kurti savo kultūrinę patirtį. Pripažįstama neprilygstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, vertė. Žaidimas – tai pagrindinė jų veiklos sritis, leidžianti mokytis, tyrinėti ir augti.
- **Saugumo poreikis** – ugdymo procesas grindžiamas vaikų emocine ir fizine gerove. Vaikai turi jaustis saugūs, gerbiami, matomi ir girdimi. Skatinama ne tik saugi aplinka, bet ir jų aktyvus įsitraukimas į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu pagal jų gebėjimus.
- **Draugysčių poreikis** – rūpinamasi, kad vaikai jaustų bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, patirtų artumą ir paramą, turėtų vieną ar keletą artimesnių draugų.
- **Komunikavimo poreikis** – vaikams sudaromos sąlygos dalintis emocijomis, mintimis ir idėjomis tiek žodžiu, tiek neverbalinėmis priemonėmis. Jie skatinami išbandyti įvairius bendravimo būdus tiek su bendraamžiais, tiek su suaugusiais.
- **Pažinimo džiaugsmo poreikis** – ugdymo procesas skatina vaikų smalsumą, tyrinėjimą, klausimų kėlimą, aiškinimąsi, kūrybą ir eksperimentavimą. Vaikai turi galimybę džiaugtis naujais atradimais ir plėtoti gebėjimą pažinti aplinką per įvairiapuses patirtis.

1.4. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Mokyklą lankančių vaikų tėvai vertina ugdymo kryptį (tautiškumo ir socialinio-emocinio kryptingumo) prasmingumą ir naudą vaikui bei realią galimybę (geografinė padėtis, mokytojų kvalifikacija ir kt.) jas kokybiškai realizuoti. Mokytojai, bendradarbiaudami su tėvais, sugebėjo įrodyti šių ugdymo kryptų naudą ir svarbą vaikui ikimokyklinio amžiaus laikotarpiu. Ypatingas dėmesys skiriamas vaiko adaptacijai. Šiuo laikotarpiu tėvai kviečiami keletą dienų pabūti su vaiku grupėje, pabendrauti su mokytoja, aptarti savo šeimos ypatumus bei poreikius, pasidalinti pasiūlymais bei pastebėjimais.

Vienas iš pagrindinių siekių - sąveika tarp mokytojo, vaiko ir šeimos. Sėkmingas tėvų (globėjų) ir mokytojų bendravimas ir bendradarbiavimas užtikrina ugdymo tęstinumą ir kokybę. Tėvų (globėjų) dalyvavimas mokyklos gyvenime lemia vaikų pasiekimus, motyvaciją, savivertę ir elgesį. Sąveikaujant su šeima vadovaujamosi principu, kad viskas, kas daroma, daroma vaikų labui.

Bendradarbiaudami su šeima mokytojai vadovaujami šiomis nuostatomis:

- Pagarba – gerbti kiekvieną šeimą ir priimti ją tokia, kokia ji yra;
- Individualizavimas – atsižvelgiant į kiekvieno vaiko gebėjimus ir poreikius ugdymo(si) procesas bei bendravimo būdai pritaikomi prie konkrečios šeimos;
- Konfidencialumas – informacija apie vaiko ugdymą, jo poreikius, galimybes ir t. t. teikiama tik šeimos nariams;
- Pasitikėjimas – abipusis tarpusavio pasitikėjimas sukuria teigiamą vaikų ugdymo atmosferą.

Atsižvelgiant į tėvų (globėjų) poreikius, mokykloje veikia prailgintos darbo dienos grupės, kurių veiklos trukmė – 12 val. per dieną. Tėvai (globėjai) pripažįstami tiesioginiais ugdymo proceso dalyviais, drauge su mokytojais sprendžiančiais vaiko ugdymo turinio, rezultatų vertinimo klausimus. Tėvų švietimas, bendravimas ir bendradarbiavimas su ugdytinių šeimomis vyksta įvairiomis formomis. Realizuojame vietos bendruomenės poreikį bendradarbiauti su socialiniais partneriais.

Sukurtas mokyklos internetinis tinklapis (www.boruzeleld.lt) ir [Facebook](https://www.facebook.com/boruzeleld) puslapis padeda informuoti, šviesti ugdytinių tėvus ir bendruomenę.

1.5. Regiono ypatumai ir mokyklos savitumas

Mokykla įsikūrusi jaukiame Žvėryno mikrorajone. Aplink mokyklą gausu miškų, parkų ir kitų lankytinų vietų. Vaikai visais metų laikais gali stebėti tvenkinius ir juose gyvenančius paukščius, lankytis Vingio parke, prie upės, šaltinio. Taip vaikai pratinami matyti ir puoselėti gamtos grožį. Ypatingai patogi ir saugi aplinka skatina vaikus dažnai keliauti, aktyviai veikti, tyrinėti ir atrasti, taip įgyjant vertingų patirčių bei žinių per praktinę veiklą.

Ugdymo procesas organizuojamas vadovaujantis visapusiškos asmenybės ugdymo vertybių nuostata, siekiant sudaryti tinkamas sąlygas vaikų fizinių-psichinių galių plėtotei, geram pasirengimui mokytis, aukštam savęs vertinimui, gebėjimui pasirūpinti savimi.

Vaikai ugdomi tautinių tradicijų dvasia. Mokytojai, remdamiesi tradicijomis bei papročiais, padeda vaikui suvokti ir pajusti tradicinės pasaulėjautos dvasią, puoselėti grožį buityje ir aplinkoje. Drauge su tėvais puoselėjama mokyklos aplinka, organizuojamos tradicinės šventės kuria bendrystės ir džiugesio jausmą. Lietuvių liaudies tradicijos perduodamos kuo įvairesniais vaikui priimtinais būdais (įsiklausant, įsižiūrint, paliečiant, tyrinėjant, aktyviai veikiant) ir formomis (ekskursijos, išvykos, vakaronės, edukacinės programos, liaudies menininkų kūrybos proceso stebėjimas).

Siekiant plėtoti vaikų saviraišką ir kūrybiškumą, skatinti meninių gebėjimų vystymąsi sukurta muzikinio ugdymo(si) programa „Skambantys taškeliai“. Mokykloje veikia papildomo dainavimo mokymo ansamblis „Nenuoramos“. Vaikai dalyvauja miesto, respublikiniuose bei tarptautiniuose muzikiniuose projektuose, konkursuose, festivaliuose, koncertuose.

Kitas mokyklos prioritetas - vaikų fizinės sveikatos stiprinimas ir aktyvumo skatinimas. Kiekvienais metais atnaujinamos judriųjų ir sportinių žaidimų erdvės ir sporto inventorius. Mūsų ugdytiniai nuolat dalyvauja sporto renginiuose, projektuose, olimpiadose. O siekiant formuoti sveikos gyvensenos įgūdžius, formuoti vaikų mitybos įpročius, mokykla dalyvauja ES remiamose programose „Pienas vaikams“ ir „Vaisių vartojimo skatinimas mokyklose“.

Ypatingas dėmesys kasdienėse veiklose skiriamas vaikų emocinės sveikatos gerovei. Vykdomas planingas ir nuoseklus socialinio-emocinio ugdymo programų „Zipio draugai“, „Kimochi“ įgyvendinimas, rengiami ir vykdomi socialinių - emocinių įgūdžių stiprinimo projektai.

Mokykloje į ugdymo(si) procesą integruojamos STEAM veiklos, metodikos bei technologijos. Vaikai, pasitelkę STEAM ugdymo metodus, ne tik įgyja naujų žinių gamtos mokslų, inžinerijos, matematikos, menų srityse, bet ir turi galimybę, jas taikyti praktinėse veiklose. Mokykloje nuolat kuriami STEAM gebėjimus ugdantys kontekstai: mokyklos

teritorijoje ir už jos ribų vaikai ne tik atranda, tyrinėja, susipažįsta su pasauliu, bando suprasti, kas, kaip ir kodėl vyksta aplinkui, bet ir mokosi spręsti problemas, ugdo(si) ir lavina iniciatyvumo, kūrybiškumo gebėjimus. Tradicinės veiklos grupėse vis dažniau keičiamos į eksperimentų ir tyrimų laboratoriją lauke, parke, muziejuje ir kitose netradicinėse erdvėse, kur vaikai aktyviai savarankiškai veikia, naudodami įvairias priemones tyrinėja, ieško atsakymų. Į ugdymo procesą integruotos inovatyvios ugdymosi priemonės, sudarančios galimybę vaikams eksperimentuoti, atrasti, formuoti tvarią mąstyseną. Į šį ugdymo(si) procesą aktyviai įtraukiamos ugdytinių šeimos ir visa mokyklos bendruomenė, dalyvaujama tarptautiniuose, respublikiniuose projektuose, akcijose, kitose teminėse-edukacinėse vaikų veiklose.

Lietuvos ir gimtojo miesto Vilniaus gamtiniam, kultūriniam, istoriniam pažinimui organizuojamos edukacijos, išvykos į Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmus, Bernardinų sodą, Trijų kryžių apžvalgos aikštelę, Gedimino pilies bokštą, Vilniaus saugaus miesto centrą, Istorijų namus, Lietuvos nacionalinį operos ir baleto teatrą, Vilniaus teatrą „Lėlė“ ir muziejus: Žaislų, Geležinkelių, Energetikos ir technikos, Lietuvos kelių, Pinigų, Iliuzijų, MO, Lietuvos nacionalinį dailės, Radvilų rūmų dailės ir kt. Vaikų išvykoms, edukacijoms, žygiams galimi pažintiniai žygiai į Vingio parką, Užupį, Bernardinų sodą, Gedimino kalną.

Palaikomi glaudūs bendradarbiavimo ryšiai tarp skirtingų švietimo pakopų įstaigų: lopšelio-darželio „Boružėlė“, kunigaikščio Gedimino progimnazijos ir Žvėryno gimnazijos (renginiai, bendri projektai kt.), taip pat aktyviai bendradarbiaujama su Vilniaus miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigų mokytojų metodinio būrelio „Versmė“ mokyklomis, Vilniaus Karoliniškių muzikos mokykla.

Mokykloje įkurtas bendruomenės kambarys (mokytojų, tėvų savišvietai, bendravimui), seklyčia, kurioje sukaupti senoviniai rakandai, mokyklos koridoriuose, laiptinėse eksponuojami vaikų, jų tėvelių, mokytojų darbai. Tėvų ir mokytojų kuriama funkcionali ir jauki mokyklos aplinka skatina įvairių vaiko gabumų skleidimąsi ir atliepia kitus šeimų poreikius.

1.6. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Mokykloje dirba profesionali, savo darbui atsidavusi komanda, sudaryta iš kvalifikuotų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojų, meninio ir fizinio ugdymo specialistų švietimo pagalbos specialistų – logopedų, psichologo, mokytojo bei mokinio padėjėjų. Ši įvairiapusė komanda užtikrina visapusišką vaiko raidą ir kokybišką ugdymo(si) procesą, atliepianį įvairius vaikų poreikius.

Mokyklos mokytojai aktyviai investuoja į profesinį augimą – jie nuolat dalyvauja kvalifikacijos tobulinimo mokymuose, nacionaliniuose ir tarptautiniuose projektuose, rašo ir publikuoja straipsnius, atlieka sociologinius tyrimus bei apklausas, analizuoja ugdymo praktiką, ieško inovatyvių ugdymo metodų. Ilgalaikėse kvalifikacijos kėlimo programose mokytojai gilina tiek dalykines, tiek pedagogines ir psichologines žinias, įgytas kompetencijas taiko praktikoje. Dalis mokytojų aktyviai dalyvauja darbo grupių, komisijų veikloje, tampa mentoriais kolegoms, dalijasi gerąja patirtimi bei skatina bendruomeninį profesinį tobulėjimą. Mokykloje puoselėjama kolegialaus bendradarbiavimo kultūra – tai vienas iš stiprių bendruomenės aspektų, padedantis augti tiek individualiai, tiek komandiškai.

Mokykla atvira pedagoginėms, mokslo naujienoms: joje lankosi ir atlieka praktiką, tyrimus kolegijų ir universitetų studentai.

Ypatingas dėmesys skiriamas vaikų emocinei ir socialinei gerovei. **Mokykloje** veikia aktyvi **Vaiko gerovės komisija**, kuri atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant sklandų ugdymo procesą bei operatyvų iššūkių sprendimą. Komisijos funkcijos apima ne tik vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, pirminį įvertinimą ir siūlymų teikimą mokyklos vadovui dėl specialiojo ugdymo(si) skyrimo, bet ir rekomendacijas tėvams kreiptis į Vilniaus pedagoginę-psichologinę tarnybą. Be šių formalių funkcijų, komisija nuosekliai stebi ir reaguoja į vaiko gerovę lemiančius aspektus – adaptacijos procesą, socialinių ryšių formavimąsi, emocinį įsitraukimą, mitybos, poilsio ir bendravimo ypatumus.

Komisijos nariai teikia individualias konsultacijas **mokytojams** ir tėvams, padeda ieškoti sprendimų iškilus sunkumams, inicijuoja prevencines veiklas, o esant poreikiui – rekomenduoja papildomą specialistų pagalbą. Toks glaudus bendradarbiavimas tarp specialistų, mokytojų ir tėvų leidžia kurti saugią, atvirą ir kiekvieno vaiko poreikius atliepiančią ugdymo aplinką.

Svarbu pabrėžti, kad mokyklos **mokytojai** vaiką **mato** kaip aktyvų ugdymosi proceso dalyvį, todėl skiria ypatingą dėmesį ne tik žinių perteikimui, bet ir asmenybės brandos, savarankiškumo, kritinio mąstymo bei kūrybiškumo ugdymui. Šis požiūris leidžia vaikams augti pasitikinčiais savimi, empatiškais ir atsakingais bendruomenės nariais.

2. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Programa parengta vadovaujantis svarbiausiais ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomasias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę:

- **ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas.** Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdingas nuoseklus ugdymo(si) ir priežiūros suderinimas. Kiekviena suplanuota ar spontaniška sąveika, taip pat kasdienės rutinos momentai laikomi ugdančiais – jie praturtina vaiko patirtį. Ilgalaikis, nuoseklus ir saugus emocinis ryšys su mokytoju sudaro būtinas prielaidas visapusiškai vaiko raidai bei sėkmingam ugdymuisi. ugdymui(si);
- **vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas.** Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;
- **žaismės principas.** Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;
- **sociokultūrinio kryptingumo principas.** Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;
- **integralumo principas.** Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;
- **įtraukties principas.** Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;
- **kontekstualumo principas.** Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;
- **vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas.** Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;
- **lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas.** Vaikams sudaromos sąlygos įsigilinti į veiklą, patirti procesą ir jį reflektuoti. Skiriama pakankamai laiko tyrinėjimui, kūrybai, kasdienėms rutinoms, stebėjimui ir atradimo džiaugsmui, ugdamas gebėjimą gyventi „čia ir dabar“.

- **reflektyvaus ugdymo(si) principas.** Mokytojas kartu su vaiku reflektuoja veiklas, emocijas ir patirtis, padėdamas vaikui sąmoningai suvokti savo veiklą. Atsižvelgiama į vaikų amžių ir galimybes. Pedagogas taip pat apmąsto savo veiklos kokybę ir sprendimų poveikį ugdymo procesui.
- **šėimos ir mokyklos partnerystės principas.** Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja rengiant Programą, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

3. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

- Puoselėti vaikų kūrybiškumą, sudarant sąlygas saviraiškai per meninę, muzikinę, judesio ir vaidybos veiklą.
- Skatinti vaikų pasaulio pažinimą per žaismę, tyrinėjimą ir kasdienės patirtis, plėtojant jų smalsumą, loginį mąstymą bei gebėjimą stebėti, klausti ir atrasti atsakymus savarankiškai.
- Formuoti vaikų socialinius ir emocinius gebėjimus, ugdant empatiją, savireguliaciją, gebėjimą spręsti konfliktus, bendradarbiauti su kitais ir jaustis grupės dalimi.
- Turtinti vaikų kalbinę raišką ir komunikacijos gebėjimus, sudarant galimybes pasakoti, diskutuoti, klausytis, pažinti knygas ir lavinti žodyną per prasmingą bendravimą ir kūrybines veiklas.
- Skatinti vaikų fizinį aktyvumą ir sveiką gyvenseną, ugdant savarankiškumą rūpinantis sveikata, asmens higiena ir fiziniu aktyvumu lauke bei grupėje.
- Padėti vaikams susipažinti su technologijomis – išmokyti atsakingai jomis naudotis, skatinti smalsumą ir džiaugsmą atrandant naujus dalykus skaitmeniniame pasaulyje.

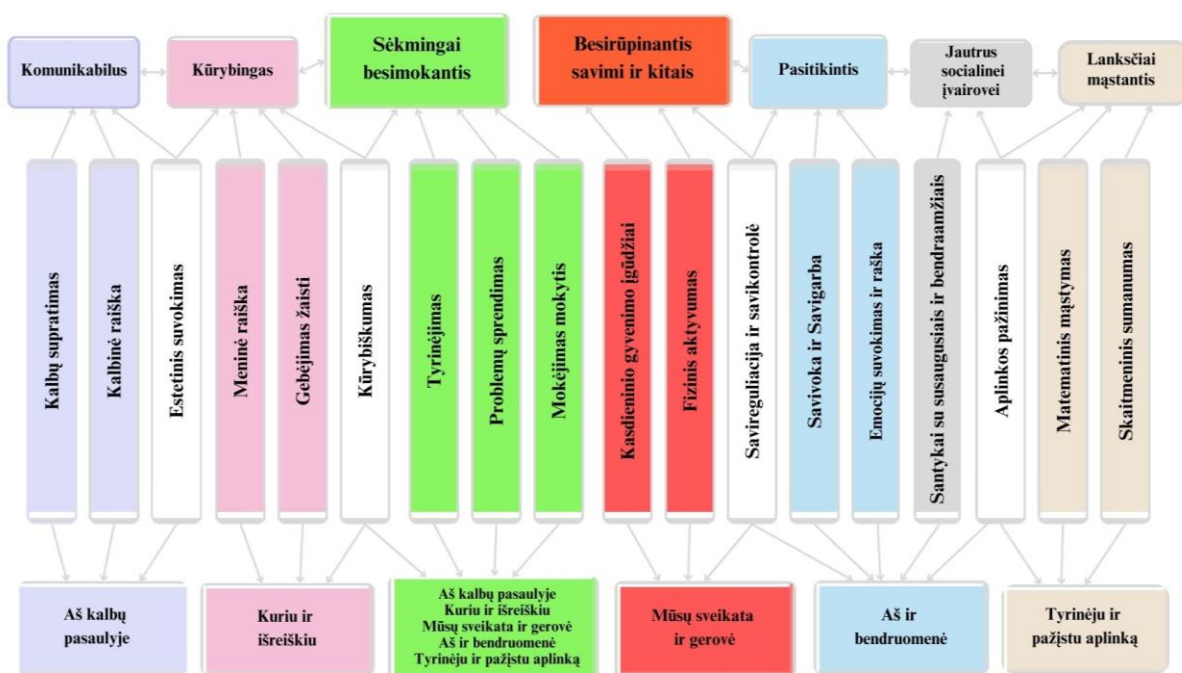
Norint įgyvendinti ikimokyklinio ugdymo(si) tikslą sudaromos lanksčios ugdymo(si) sąlygos, kurios užtikrina šių vaiko galių augimą: kūrybiškumo, aktyvumo, pasitikėjimo,

kritinio mąstymo, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo bei džiaugsmo ir mokėjimo mokytis per patirtines veiklas.

Ikimokyklinio ugdymo(si) rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymo(si) procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Pasiekimai suskirstyti į 18 pasiekimų sričių, kurių visuma laiduoja optimalų vaiko galių augimą: kasdienio gyvenimo įgūdžiai; fizinis aktyvumas; emocijų suvokimas ir raiška; savireguliacija ir savikontrolė; savivoka ir savigarba; santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais; aplinkos pažinimas; matematinis mąstymas; skaitmeninis sumanumas; kalbų supratimas; kalbinė raiška; estetiškas suvokimas; meninė raiška; kūrybiškumas; tyrinėjimas; problemų sprendimas; gebėjimas žaisti; mokėjimas mokytis.

<https://www.nsa.smsm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf>

2 pav. Ugdymo sričių sąsaja su pasiekimų sritimis ir įgyjamomis vaiko galiomis

Programoje vaikų ugdymo(si) rezultatus nusako šios pasiekimų sritys ir jas sudarantys dėmenys: „Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“ plėtoja visų 18 pasiekimų sričių vaiko pasiekimus (prieiga per internetą [Ikimokyklinio ugdymo programos gaires](#)).

4. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Ugdymo turinys – lankstus, į vaiką orientuotas, leidžiantis mokytojams kūrybingai organizuoti savo veiklą, ją įvertinti ir koreguoti, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko amžių, jo patirtį, vaiko bei grupės individualumą.

Programoje ugdymo(si) turinys pateikiamas pagal vaiko galias, siekiant 3-iojo ir 6-ojo pasiekimų žingsnių ir vadovaujantis rekomendacijomis ikimokyklinio ugdymo pedagogams „Žaismė ir atradimai“ bei „Patirčių erdvės“ (prieiga per internetą [Žaismė ir atradimai](#), [Patirčių erdvės](#)).

4.1. Ugdymo(si) proceso organizavimo pagrindas

3 pav. Ugdymo(si) proceso organizavimo pagrindas

Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas grindžiamas visuminio ugdymo(si) samprata, universalaus dizaino mokymuisi (UDM) principais, vaiko žaidimo svarba ir kitomis patirtinio mokymosi formomis, kurios lemia vaikų emocinių, socialinių, fizinį, pažinimo, kalbos, kūrybos potencinių galių harmoningą plėtojimąsi.

Visuminis ugdymas akcentuoja vaiko visapusišką raidą, integruojant akademines, emocines, socialines ir kūrybines sritis. Jis skatina aktyvų mokymąsi per patirtį, ugdo žmogiškąsias vertybes, skatina kūrybiškumą ir bendradarbiavimą.

Universalus dizainas mokymuisi (UDM) – tai įtraukaus ugdymo organizavimo būdas, kuris užtikrina, kad kiekvienas vaikas galėtų sėkmingai ugdytis pagal savo individualius poreikius, gebėjimus ir ugdymosi stilių. Esminė UDM nuostata – skirtingų vaikų ugdymosi skirtumų pripažinimas bei ugdymo(si) aplinkos ir veiklų modeliavimas taip, kad jos būtų prieinamos ir prasmingos visiems vaikams.

Vaikų žaidimas – tai natūralus, paties vaiko kuriamas ir valdomas procesas, kuriame atsispindi jo sukauptos patirtys, išmokti gebėjimai bei kūrybiškumas. Žaidimas tampa erdve savarankiškumui reikštis, kur ugdymas(si) vyksta spontaniškai, žaismingai ir prasmingai.

Patirtinės veiklos – tai vaiko aktyvus ugdymosi būdas, kuriame svarbus judėjimas, pojūčių įtrauktis, stebėjimas, tyrinėjimas, eksperimentavimas, modeliavimas, kūrybinė raiška, komunikacija bei refleksija. Tokiose veiklose vaikas ne tik pažįsta pasaulį, bet ir įprasmina savo patirtis, įgyja naujų gebėjimų bei konstruoja individualią pasaulio sampratą.

Visuminis ugdymas(is) yra pagrindinė ikimokyklinio ugdymosi kryptis, kuri lemia vaikų emocinių, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos, kūrybos galių harmoningą plėtojimąsi. Sėkmingam visų vaikų dalyvavimui bendrame ugdymosi procese, pasitelkiant ugdymo metodų ir priemonių įvairovę, praktikuojamas universalus dizainas mokymuisi. Vaiko žaidimas ir kita patyriminė veikla yra pagrindinės, viena kitą papildančios ugdomosios veiklos.

Siekiant užtikrinti visuminį vaikų ugdymąsi vadovaujamasi Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis, kuriose nurodytos šios pasiekimų sritys:

- Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai;
- Fizinis aktyvumas;
- Emocijų suvokimas ir raišką;
- Savireguliacija ir kontrolė;
- Savivoka ir savigarba;
- Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais;
- Aplinkos pažinimas;
- Matematinis mąstymas;
- Skaitmeninis sumanumas;
- Kalbų supratimas;
- Kalbinė raiška;
- Estetinis suvokimas;
- Meninė raiška;
- Kūrybiškumas;

- Tyrinėjimas;
- Problemų sprendimas;
- Gebėjimas žaisti;
- Mokėjimas mokytis.

4.2. Mokytojo strategijos

Mokytojo vaidmuo ugdymo procese yra ne tik žinių perteikimas, bet ir sąlygų kūrimas vaikų natūraliam smalsumui, kūrybiškumui bei tyrinėjimui skleisti. Mokytojas, taikydamas lankstų ir į vaiką orientuotą ugdymo modelį, skatina vaikus laisvai tyrinėti aplinką, eksperimentuoti su įvairiomis kūrybinėmis medžiagomis bei priemonėmis. Svarbi mokytojo strategija – suteikti vaikams galimybę patiems rinktis veiklos formas, laiką bei priemones, taip stiprinant jų savarankiškumą ir atsakomybę už savo mokymosi procesą.

Mokytojas atidžiai stebi vaikų veiklas, jų pastangas ir kūrybines iniciatyvas. Vietoj vertinimo ar korekcijos jis taiko palaikomąjį grįžtamąjį ryšį, kuris padeda vaikui jaustis saugiai, įvertinti savo pasiekimus bei toliau gilinti savo sumanymus. Tokia praktika ne tik stiprina vaikų pasitikėjimą savimi, bet ir ugdo jų refleksijos įgūdžius – gebėjimą įvertinti savo ir kitų darbą konstruktyviai ir jautriai.

Pedagoginėse strategijose ypatingas dėmesys skiriamas vaikų vaizduotės, simbolinio mąstymo ir socialinio bendravimo plėtojimui. Mokytojas ne tik inicijuoja žaidybines veiklas, bet ir aktyviai dalyvauja jose kaip bendradarbis, taip skatindamas improvizacinius gebėjimus ir gebėjimą kurti prasmingas situacijas per žaidimą. Žaismingumas tampa esminiu kūrybiškumo ugdymo įrankiu.

Mokytojas – empatiškas, palaikantis, atviras naujovėms. Strategiškai svarbu skatinti vaikų ilgalaikį domėjimąsi, sudarant sąlygas jų iniciatyvai skleisti. Taip vaikai ugdosi gilesnį supratimą apie pasaulį ir mokosi ne tik fiksuotų žinių, bet ir kritinio mąstymo, problemų sprendimo, kūrybiškumo bei bendravimo įgūdžių.

Svarbiausia mokytojo strategija yra sukurti saugią, pasitikėjimą kuriančią emocinę aplinką, kurioje vaikas gali laisvai reikštis, augti ir mokytis per patyrimą, refleksiją ir kūrybą.

Mokytojo pedagoginės strategijos grindžiamos aktyviu vaikų įsitraukimu, savarankiškumu ir kūrybiškumu. Veiksmingiausi metodai – tai tie, kurie leidžia vaikui tyrinėti pasaulį per patyrimą, meninę raišką ir socialinį bendravimą.

4.3. Ugdymo(si) metodai

Vaikų ugdymo(si) metodai atspindi veiklos būdus (ugdymo strategijas): žaidimai, patirtinė veikla, projektai, bendravimas ir bendradarbiavimas, pažinimas, saviraiška ir kūrybiškumas, ekskursijos ir išvykos. Metodai ir ugdymo(si) būdai atnaujinami, papildomi, atsižvelgiant į vaikų poreikius ir gebėjimus, mokytojo sumanymus, tėvų rekomendacijas, metodų taikymo veiksmingumo vertinimo rezultatus, informacinę medžiagą, pedagoginę bei metodinę literatūrą. Svarbu pabrėžti, kad mokyklos ugdymo(si) turinys yra orientuotas į pagrindinių vaiko galių ir jas atliepiančių pasiekimų raišką.

Ugdant vaikus, vadovaujamosi šiais ugdymo(si) metodais:

- **žodinis metodas** – pokalbis, pasakojimas, aptarimas, diskusija – suteikia galimybę, perduoti ar gauti informaciją, natūraliai bendrauti;
- **stebėjimo metodas** – siekiama pažinti vaiką, atskleisti jo individualius poreikius, gebėjimus ir galias;
- **žaidybinis metodas** – skatinantis vaikų teigiamas emocijas, padedantis formuoti socialinius įgūdžius, natūraliu būdu sukoncentruoti dėmesį į ugdomąją veiklą;
- **vaizdinis metodas** – nukreiptas į vaizdinių apie vaikus supančio pasaulio objektus ir reiškinius formavimą;
- **kūrybinis metodas** – sudaro sąlygas vaikams, reikšti ir įgyvendinti savo idėjas, ieškoti problemų sprendimo būdų;
- **eksperimentinis metodas** – tai ugdymas(is) atrandant. Jis leidžia vaikams jaustis saugiai, padeda geriau suprasti ir kontroliuoti kintančias aplinkybes, tenkina lankstumo besimainančiame pasaulyje reikmes;
- **projektinis metodas** – padeda formuoti įvairesnį ugdymo procesą, atsižvelgiant į platesnį grupės ar mokyklos poreikį;
- **pažintinės** – edukacinės ekskursijos, išvykos – padeda pažinti ir suprasti supančią aplinką;
- **sportinės veiklos metodai** – estafetės, varžybos, komandiniai žaidimai, fiziniai pratimai;
- **skaitmeninių technologijų taikymas** – praktiniai užsiėmimai prie interaktyvios lentos, vaizdo medžiagos stebėjimas ir analizavimas multimedijos pagalba, kompiuteriniai žaidimai.

Organizuojant ugdymo(si) procesą taikomi aktyvūs netradiciniai ugdymo(si) metodai – viktorinos, konkursai – žinių patikrinimas su įvairiausiomis pertraukėlėmis; situacinis –

spontaniškasis ugdymo metodas – ugdymui panaudojamos netikėtai susidariusios situacijos ir kt.

Ikimokyklinio ugdymo praktikoje vis didesnis dėmesys skiriamas integruotam **STEAM (gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos, menų ir matematikos) ugdymui.**

Ši kryptis nėra per sudėtinga mažiems vaikams, nes remiasi jų prigimtiniu noru tyrinėti, suprasti, kaip veikia juos supantis pasaulis, kurti, konstruoti ir eksperimentuoti. Ankstyvajame amžiuje STEAM veiklos įsilieja į natūralų žaidimą ir tyrinėjimą, todėl tampa vaikams suprantamos ir patrauklios.

Vaikų domėjimasi skatina ne tik gamtinė aplinka, bet ir šiuolaikinės technologijos – pavyzdžiui, interaktyvūs žaislai, kurie reaguoja į balsą ar judesį, kalbantys robotai ar išmanieji įrankiai. Tokios priemonės tampa puikiomis priemonėmis plėtoti informatinio mąstymo prielaidas: gebėjimą pastebėti dėsningumus, kurti sekas, spręsti problemas, planuoti veiksmų eigą. Įtraukusis ugdymas ir vaikų su specialiaisiais ugdymosi poreikiais (SUP) įtrauktis STEAM veiklose taip pat labai svarbi.

Programa	Tikslas	Galimos priemonės, veiklos
„Mažieji inžinieriai“	Supažindinti vaikus su paprastų konstrukcijų veikimu per kūrybinius iššūkius.	Vaikai stato tiltus iš įvairių medžiagų (šiaudelių, kaladelių, kartono), bando apkrauti juos „svoriais“ (akmenukais), stebi, kas tvirtina ar silpnina konstrukciją („Smėlio smiltelės šalis“, „Pilis“).
„Žaidžiu ir programuojau“	Ugdyti informatinį mąstymą – gebėjimą planuoti, prognozuoti, įgyvendinti veiksmų sekas.	Vaikai kuria „miestus“ ar „žemėlapius“ ir programuodami robotukus veda juos per užduotis („Mano miestas“, „Nuvesk robotą į paštą“).
„STEAM laboratorija“	Skatinti tyrinėjimą, stebėjimą ir hipotezių formulavimą.	Vaikai atlieka paprastus eksperimentus (pvz., kas plaukia, kas skęsta, kas

		tirpsta), naudoja lupas, pipetes, matavimo indus („Vandens tyrimų stotis“, „Purvo laboratorija“, „Daržo linksmybės“, „Smėlio šalis“, „Muzikos oazė“).
„Gyvoji gamta“	Skatinti vaikų smalsumą, pasaulio pažinimą per žaismę, mokyti saugiai elgtis gamtoje ir ją tausoti.	Vaikai stebi paukščius, vabzdžius, oro sąlygas, naudoja didinimo stiklą, termometrą, vėjo malūnėlį. („Paukštelio lizde“, „Vabalų viešbutis“, „Skrudėlytės istorija“, „Voro karalystė“, „Vėjo tyrimų stotis“).
„Kelionė robotuku“ (socialinių įgūdžių ugdymas per programavimą)	Lavinti socialinę sąveiką, problemų sprendimą bei orientaciją erdvėje. Kūno tyrinėjimo erdvė, Šešėlių pažinimo stotis, Vėjo tyrimų stotis, Paukštelio lizde, Vabalų viešbutis	Vaikai, naudodami Bee-Bot robotuką, „veda“ jį per kilimėlį su skirtingais simboliais ar emocijų paveikslukais. Vaikui, turinčiam kalbos ar motorinių sunkumų, galima naudoti paveikslėlių korteles ar AAC (alternatyviosios komunikacijos) priemones nurodant kryptį („Pojūčių stotelė“, „Poilsio ir ramybės sala“).
„Mano emocijų paveikslas“ (skaitmeninė dailė vaikams su emociniais poreikiais)	Išmokti atpažinti ir išreikšti emocijas per spalvas ir vaizdus.	Vaikai piešia planšetėse spalvomis savo dienos emociją, pvz., „Šiandien jaučiausi kaip mėlynas debesėlis.“ Vaikams su elgesio ar

		emocijų sunkumais padedama susivokti emocijose naudojant emocijų korteles ar mokytojo modeliavimą; galima rinktis iš spalvų paletės su emocijų ženklais.
„Spalvų tiltas“ (sensorinis menų ir inžinerijos tyrinėjimas)	Lavinti smulkiąją motoriką, spalvų pažinimą ir konstrukcinius įgūdžius.	Vaikai (įskaitant vaikus, turinčius autizmo spektro sutrikimų ar kalbos sunkumų) iš spalvotų kempinėlių kuria „spalvų tiltą“. Naudojamos sensorinės medžiagos: minkšti audiniai, kempinės, LED švieselės. Vaikams su jutiminiais poreikiais siūlomos medžiagos, kurios nesukelia sensorinės perkrovos (pvz., be triukšmo, be stipraus kvapo), jiems leidžiama dirbti poroje su padėjėju arba „draugu-partneriu“.

STEAM ugdymas ikimokykliniame amžiuje tampa puikiu būdu skatinti vaikų kritinį mąstymą, problemų sprendimo gebėjimus, kūrybiškumą ir pažinimo džiaugsmą. Taikant programas, paremtas vaiko veiklos integracija, mokymasis tampa natūralus, prasmingas ir įtraukiantis. Svarbu, kad mokytojas būtų ne žinių transliuotojas, o kūrybiškas ugdymo aplinkos kūrėjas ir vaiko smalsumo palaikytojas.

Ankstyvojo, ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų muzikinio ugdymo(si) programa „Skambantys taškeliai“ išsiskiria holistiniu ir daugiasluoksniu požiūriu, kuris atskleidžia ne tik muzikos integraciją į vaiko natūralią tyrinėjimo, saviraiškos

ir socialinę kasdienybę, bet ir įtraukia STEAM veiklas, kurios suteikia vaikams galimybę pažinti muziką visapusiškai. Muzikinio ugdymo programoje akcentuojamas sensorinis, emocinis ir intelektinis muzikos poveikis, leidžiantis vaikams per įvairias aktyvaus įsitraukimo į veiklas formas muziką patirti, suprasti ir kurti. Ypatingas dėmesys skiriamas lietuvių liaudies muzikai ir jos panaudojimui, ugdant vaikų kultūrinį identitetą ir estetinius pojūčius. Ši programa suteikia vaikams tvirtus muzikinio suvokimo pagrindus, skatina emocinę saviraišką, kūrybiškumą, intelektinį augimą, socialinę vystymąsi, o taip pat padeda jiems atrasti muziką kaip gyvą, dinamišką ir įtraukiantį ugdymo(si) procesą (prieiga per internetą: [Muzikinio ugdymo programa – Skambantys taškai](#)).

Ankstyvojo skaitymo projektinės veiklos yra itin svarbios ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo procese, nes padeda formuoti ne tik raštingumo, bet ir emocinius, socialinius bei pažintinius gebėjimus. Šios veiklos padeda sukurti tvirtą pagrindą mokymuisi, formuoja pozityvų požiūrį į knygas ir žinias, o svarbiausia – skatina vaiką augti smalsiu, empatišku ir kūrybišku žmogumi.

Programa	Tikslas	Galimos priemonės, veiklos
„Pasakų rytmetis“	Lavinti klausymosi įgūdžius ir vaizduotę.	Kas savaitę skaitoma viena trumpa pasaka. Po skaitymo vaikai vaidina pasakos veikėjus. Kuriami personažų kaukės ar lėlių teatro inscenizacijos.
„Knygų draugas-plušinis žaisliukas“	Skatinti skaitymo įpročius ir emocinį ryšį su literatūra.	Vaikai skaito knygas savo plušiniam draugui. Žaisliukas „keliauja“ pas vaiką namo su knygute – vaikas „skaito“ knygą tėvams ir žaisliukui. Kitą dieną pasakoja mokyklos draugams apie patirtį.
„Raidžių“ pasaulis“	Pažinti raides ir jų garsus žaidimo forma.	Kiekvieną savaitę mokomasi naujos raidės. Žaidžiami žodžių atpažinimo žaidimai (pvz., „surask žodį, kuris prasideda R“). Kuriami raidžių koliažai, aplikacijos.

Mokyklos tradicijos – tradiciniai renginiai padeda pajusti kūrybos džiaugsmą ir bendravimo šilumą.

Mokykloje organizuojamos bendruomenės šventės: Rugsėjo 1-oji, Rudenėlio šventė, Rudens gėrybių paroda, Mokytojo diena, Mokyklos gimtadienio šventė, Kalėdiniai susitikimai su Kalėdų Seneliu, Akcija „Padėk artimui“, Adventinis vakaras, Baltas vakaras, Kalėdinė šventė, Velykų šventė „Rid rid margučiai“, Knygos diena, Užgavėnės „Persirengėlių pokštai“, Kaziuko mugė „Turgelio šurmulys“, Teatro diena skirtas renginys, akcija „Papuoškime darželį“, Sportinė olimpiada, Šeimos diena, „Darželi, lik sveikas“, Tėvo diena.

Valstybinės šventės: Laisvės gynėjų dienos (Sausio 13-osios) minėjimas, Lietuvos valstybės atkūrimo dienos (Vasario 16-osios) šventė, Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dienos (Kovo 11-osios) šventė.

Mokykloje vyksta netradiciniai sveikos gyvensenos ir sveikatos stiprinimo renginiai, kurių metu vaikai sportuoja, žaidžia, lenktyniauja, keliauja į saugumą bei sveikatą užtikrinančias įstaigas, susipažįsta su jų veikla, dalyvauja akcijose sveikatos stiprinimo ir saugumo užtikrinimo įgūdžiams įtvirtinti.

4.4. Vaikų ugdymo(si) kontekstai

Tenkinant ir turtinant kiekvienam vaikui aktualius poreikius grupėse, bendrose mokyklos vidaus ir lauko erdvėse parenkamos priemonės, žaislai, kuriamos estetiškos, vaikus į veiklas įtraukiančios aplinkos - ugdymo(si) kontekstai:

- **universalaus dizaino mokymuisi kontekstas** – tai lanksti, visiems vaikams prieinama ugdymo(si) aplinka ir veiksmingas procesas, kuriame, nepriklausomai nuo amžiaus, socialinių, kultūrinių, lingvistinių, sveikatos skirtumų, visiems vaikams sudaromos sąlygos žaisti, patirti ir ugdytis. Ugdymo aplinka žadina vaikų emocijas, pagauna dėmesį, panardina į prasmingą vyksmą. Galėdami rinktis alternatyvius tyrinėjimo, pažinimo ir dalyvavimo būdus, vaikai veikia savo tempu, pagal savo galias ir mokosi vieni iš kitų. Galimybė pasirinkti veiklas ir priemones, siekiant numatyto rezultato, skatina turėti savo ketinimą, idėjų, sumanymų, jų kryptingai ieškoti ir pamažu suprasti savo žaidimo ar mokymosi būdus. Vaikai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, jaučiasi lygiaverčiais dalyviais, visi kartu mokosi vieni kitus pažinti ir veikti žmonių įvairovėje;
- **žaismės konteksto paskirtis** – palaikyti kasdinių veiklų žaislingumą, kuriant džiaugsmo bei nuostabos tyrinėjant, išbandant, eksperimentuojant, dalinantis potyrius.

Kontekstas atliepia vaiko žaismingą savęs ir pasaulio pajautimą, skatina žaisti judesiais, pojūčiais, emocijomis, kalba, vaizduote, mintimis. Eksperimentuojama veikimu tuščioje ir daiktinėje erdvėje, atrandant, kad žaidimas gali gimti „iš nieko“, mintyse. Palaikomi netikėti vaikų būdai suprasti, tyrinėti, improvizuoti, priimamos „neteisingos“ jų teorijos apie pasaulį, įkvepiančios pratęsti „tiesos“ paieškas. Mokytojas jautriai pastebi vaikų žaismę veikiant, ją atliepia, pratęsia, kokybiškai papildo ir įtraukia kitus vaikus;

- **judraus patirtinio ugdymosi konteksto paskirtis** – skatinti vaikų judėjimo džiaugsmą ir kasdienį judrumą, didinti judraus mokymosi galimybes. Įdomias, prasmingas ugdymosi situacijas kuria dialogiška vidaus ir lauko aplinkų jungtis, įrangos mobilumas, pritaikymas tyrinėti judesį, judriais būdais dalyvauti visų ugdymosi sričių veiklose. Panaudojama natūrali ir dirbtinai sukurta, įranga ir priemonėmis papildyta gamtinė aplinka, modeliuojamos vaikus judėti skatinančios iššūkio, saugios rizikos edukacinės erdvės, kuriančios prielaidas subalansuotam ugdymui(si) mokyklos viduje ir lauke;

- **kultūrinių dialogų kontekstas** – kai vaikai mokykloje dalyvauja daugialypiuose kultūriniuose kontekstuose, kurių paskirtis – padėti kiekvienam kurti savo individualų tapatumą, tuo pačiu metu dalyvaujant tiek vaikų subkultūros, tiek artimiausios ir tolimesnių aplinkų kultūrų kūrimo. Mokyklos aplinka yra erdvė nuolatinėms socialinėms ir kultūrinėms sąveikoms bei reiškiniams patirti, pažįstant šeimos, mokyklos grupės, kaimynystės, regiono, etninės grupės ir šalies bei globalaus pasaulio kultūrinius ypatumus ir vertybes. Mokyklos aplinkoje matomi įvairių kultūrų ženklai, simboliai, patiriami papročiai ir elgsenos, išbandomos skirtingos kultūrinės raiškos formos, ugdančios pozityvų požiūrį į įvairovę ir kitoniškumą;

- **kalbų įvairovės konteksto paskirtis** – kurti ir palaikyti aplinkos sąlygas, palankias rasti ir plėtoti skirtingiems vaikų komunikavimo būdams, įvairiai žodinei ir nežodinei raiškai, kalbų pažinimui, teigiamoms nuostatoms, susijusioms su kalbų ir jos formų įvairove. Kuriant kontekstą pasinaudojama mokykloje ar grupėje esama kalbų įvairove, socialinių tinklų ir skaitmeninių technologijų teikiamomis galimybėmis, kalbų pasaulio pažinimą papildančiomis ir kalbą ugdančiomis vaizdinėmis ir garsinėmis priemonėmis, taip pat kasdienėmis komunikacinėmis situacijomis, kylančiomis mokyklos vidaus ir lauko aplinkose;

- **tyrinėjimo ir gilaus mokymosi konteksto paskirtis** – atliepti prigimtinių vaikų smalsumą, įtraukti juos į aplinkos tyrinėjimą, skatinantį giliau suprasti aplinkos

objektus, reiškinius ir jų ryšius, atrasti įvairius pažinimo ir mokymosi būdus. Kuriamas kontekstas kupinas žaislų, atviras iššūkiams, jame daug laisvės vaiko spėliojimams, atsakymų į savo keliamus klausimus paieškoms, tyrinėjimu grindžiamiems sprendimams. Sukurtos vidaus ir lauko edukacinės erdvės, lauko tyrinėjimo laboratorijos, kuriose yra tyrinėjimo objektų, priemonių ir medžiagų, STEAM veiklų, vaikų stebinių fiksavimo priemonių – tai padeda vaikams įsitraukti į ilgalaikius stebėjimus, patirti aplinkos objektų ir reiškinių įvairovę;

- **realių ir virtualių aplinkų konteksto paskirtis** – papildyti ir praplėsti realybės kontekstus alternatyviomis skaitmeninėmis galimybėmis patirti ir pažinti, plėtoti vaikų skaitmeninį sumanumą, informatinį mąstymą. Kuriami realios ir virtualios aplinkos sąveikomis grindžiami kontekstai, aplinkas saikingai ir saugiai papildant skaitmeninėmis priemonėmis bei įranga, prioritetą teikiant patirtiniam realių objektų ir reiškinių tyrinėjimui, kūrybiškumui, socialinėms sąveikoms. Vaikų savivaldą mokymąsi skatinančios skaitmeninės priemonės, įvairiomis vaizdo ir garso įvesties bei išvesties įrangą turinčiomis technologijomis kuriamos galimybės vaikams realioje aplinkoje pamatyti plika akimi nematomus procesus ar reiškinius, perkelti realios aplinkos objektus į skaitmeninę erdvę, tyrinėti taisyklių ir laisvės veikti ribas, spręsti problemas, įveikti iššūkius;

- **kūrybinių dialogų kontekstas** – modeliuojant kūrybinių dialogų kontekstą kuriama vaizduotė, smalsumą, nuostabą kelianti aplinka, akcentuojanti patį kūrybos procesą. Vaikai patiria kūrybos laisvę, išgyvena netikėtumą, kūrybos džiaugsmą ir pasididžiavimą įveikus kūrybinius iššūkius. Aplinkų estetika ir įvairovė kuria prielaidas vaikams tyrinėti kūrybinės raiškos galimybes, išbandyti daugiau nei vieną būdą įgyvendinti kūrybinę idėją ar išspręsti problemą, pasirinkti alternatyvias raiškos priemones, improvizuoti, kurti ir perkurti. Dinamišką kūrybos procesą palaiko mokytojas kūrėjas, sudarantis sąlygas vaikui laisvai, spontaniškai veikti.

4 pav. Ugdymo kontekstai

4.5. Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima

- Mokykla aktyviai įtraukia tėvus (globėjus) į ugdymo(si) proceso planavimą bei vaiko pasiekimų aptarimą.
- Taikoma „Sėkmingos adaptacijos“ metodika, užtikrinanti sklandų vaikų ir šeimų prisitaikymą prie mokyklos aplinkos (prieš pradėdant lankyti mokyklą organizuojamas informacinis susitikimas tėvams, teikiamos psichologo ir socialinio pedagogo konsultacijos, palaipsninė adaptacija, kurios tikslas – leisti vaikui palaipsniui apsiprasti prie naujos aplinkos, aptariamas individualus adaptacijos planas, saugi aplinka, kurios tikslas – suteikti vaikui saugumo jausmą atsinešant iš namų mėgstamą daiktą, žaislą).
- Šeimos ir darželio bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu ir lygiaverte dialogine partneryste.
- Sprendimai dėl vaikų priežiūros ir ugdymo priimami bendradarbiaujant, tariantis, konsultuojantis su šeima ir mokyklos darbuotojais.
- Mokytojams teikiama metodinė ir emocinė pagalba, vyksta bendros refleksijos ir veiklos aptarimai komandoje, organizuojami mokymai ir konsultacijos mokytojams aktualiais klausimais.

4.6. Parama vaikams, mokytojams ir šeimoms

Mokykloje veikia profesionali paramos sistema, kurios tikslas – užtikrinti visapusišką vaikų raidą, ugdymo(si) sėkmę bei emocinę gerovę, palaikyti pedagogus ir stiprinti šeimų įsitraukimą (specialistų komanda mokykloje; krizių valdymo sistema; bendruomenės švietimas ir prevencija).

Paramos sistemos pagrindai:

- **Komandinis bendradarbiavimas** tarp administracijos, mokytojų, Vaiko gerovės komisijos ir švietimo pagalbos specialistų užtikrina kryptingą ir operatyvų reagavimą į vaikų ugdymosi poreikius.
- **Individualizuotas ugdymo turinys:** mokytojai, atsižvelgdami į vaikų įvairovę ir galimas kliūtis, taiko lankstų, kiekvieno vaiko poreikiams pritaikytą ugdymo modelį.
- **Specialistų pagalba:** logopedai, psichologas, specialieji pedagogai konsultuoja mokytojus, dirba su vaikais, turinčiais kalbos, pažinimo, elgesio ar emocinių sunkumų, bei teikia metodinę pagalbą tėvams.

Iniciatyvos, stiprinančios bendruomeniškumą:

- **Tėvų švietimas:** paskaitos, seminarai ir praktiniai užsiėmimai tėvams emocinio intelekto, vaikų raidos, pozityvios tėvystės, sveikatos ar saugumo temomis.
- **Bendradarbiavimo mugės:** renginiai, kurių metu tėvai kviečiami aktyviai prisidėti prie mokyklos gyvenimo – pristatyti savo profesiją, skaityti vaikams pasakas, vesti kūrybines dirbtuves, pagelbėti kuriant grupės aplinką ar įgyvendinant edukacines iniciatyvas.
- **Bendros šventės ir projektai:** švenčiamos kalendorinės šventės, vykdomi bendri projektai, suburiantys šeimas, vaikus ir pedagogus.

Stebėseną ir sprendimų priėmimas:

- **Individualūs vaikų vertinimai** atliekami nuosekliai, stebima pažanga, rengiamos individualios rekomendacijos ugdymo pritaikymui ar papildomoms priemonėms.
- **Tėvų įtraukimas į paramos procesą:** vyksta individualūs susitikimai, informaciniai susirinkimai, konsultacijos, skatinamas tėvų aktyvus įsitraukimas į ugdymo sprendimų priėmimą.

Išorinių ryšių stiprinimas:

- **Bendradarbiaujama su išorinėmis institucijomis:** socialinių paslaugų centrais, VšĮ „Žaliasis taškas“, organizacija „Gelbėkit vaikus“, pagalbos vaikams linijomis, medikų ir švietimo centrais.
- **Tarpininkaujama šeimoms** sprendžiant su vaiko teisėmis ar individualiaisiais poreikiais susijusius klausimus, siekiant sustiprinti šeimos galias veikti vaikų interesų labui.

4.7. Ugdymo(si) aplinkos

Ugdymo(si) aplinkose atsispindi vaikų gyvenimo aktualijos, metų laikai, šventės, tradicijos. Kuriamos zonos, kurios skatina kūrybiškumą, saviraišką, bendradarbiavimą, kūno judesių lavinimą, eksperimentavimą, meninę raišką bei emocinį stabilumą.

Vaikų ugdymas(is) vyksta mokyklos vidaus ir lauko aplinkose, taip pat aplinkose už mokyklos ribų (parkai, muziejai, gamtos ir kultūriniai objektai ir kt.). Mokyklos aplinkoje kuriami vaikų emocinį ir fizinį saugumą užtikrinantys, aktualūs mokyklos ugdymo aplinkai ugdymo(si) kontekstai. Aplinka nuolat kinta pagal vaikų pasiūlymus, tyrinėjimo poreikius ar ugdomąsias temas – vaikai kviečiami būti aktyviais jos kūrėjais.

Kurdamas edukacinę aplinką, mokytojas siekia, kad aplinka būtų:

- mobili ir patogiai laisvam vaikų žaidimui,
- saugi, jauki, estetiška,
- įvairiapusiškai turtinga,
- palanki kūrybiškumui,
- skatinanti veikti.

Tai leidžia užtikrinti, kad ugdymo(si) aplinka liktų aktuali, motyvuojanti, padedanti kiekvienam vaikui patirti atradimų džiaugsmą bei augimą. Ugdymo(si) aplinka ne tik sudaro sąlygas veikti, bet ir tampa pačiu mokymosi šaltiniu, įgalinančiu vaiką visapusiškai patirti, pažinti ir augti.

4.8. Ugdymo(si) sritys

Programa atnaujinama, apimant šias vaiko raidą skatinančio visuminio ikimokyklinio ugdymo(si) sritys: „Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“.

Ugdymosi sritis MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ		
Pasiekimų sritys	Ugdymo gairės vaikams iki 3 m.	Ugdymo gairės vaikams 3-6 m.
KASDIENIAI GYVENIMO ĮGŪDŽIAI <i>Vertybinė nuostata</i> – domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. <i>Esminis gebėjimas</i> – esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.	• Mokytojui padedant, ruošia maistą: tepa, laužo, mirko ir kt. Pradeda tinkamai naudotis stalo įrankiais. • Susipažįsta su sveikatai palankiu maistu valgydami kartu su mokytoju ir kitais vaikais, girdėdami suaugusiųjų aiškinimus, vartydami knygeles, žiūrinedami paveikslėlius. • Matydami estetiškai patiektą, skleidžiantį šviežią kvapą, maistą, jį skanaudami ir nuolat girdėdami vaisių, daržovių bei kitų maisto produktų pavadinimus, vaikai kaupia atitinkamą žodyną. • Grupėje įrengtoje „virtuvėje“ žaidžia režisūrinius maisto gaminimo žaidimus.	• Vaikai žino, ką reikia valgyti, kad augtų sveiki, ir esant galimybei, renkasi sveikatai palankius maisto produktus. Jie valgo savarankiškai ir tvarkingai, naudoja stalo įrankius. • Supranta, kodėl reikia plauti rankas, bei pratinasi tai daryti. • Atsižvelgdami į tai, ar jiems šilta, ar šalta, nusirengia ar apsirengia drabužius. • Vaikai rūpinasi savo asmeniniais ir bendrais daiktais grupėje: padeda juos į vietą, saugo ir sutvarko. • Savarankiškai arba priminus laikosi sutartų saugaus elgesio taisyklių grupėje, kieme ir išvykose. Jie žino saugaus elgesio su

	• Naudodamasis suaugusiojo pagalba, mokosi naudotis tualetu, praustis ir nušluostyti veidą, rankas, apsirengti ir nusirengti, tvarkingai susidėti drabužius, apsiauti ir nusiauti batus. • Vaikai mokosi laikytis tvarkos rūšiuodami daiktus, tvarkydami žaislus, padėdami juos į vietą, su suaugusiuoju arba savarankiškai. • Pradedą laikytis susitarimų ir saugiai elgtis grupėje bei lauko aikštelėje.	nepažįstamais žmonėmis, buitinais prietaisais, aštriais daiktais ir pavojingomis medžiagomis taisyklės. • Vaikai supranta, kad jų kūnas priklauso tik jiems, mokosi sakyti „stop“ ar „ne“, reaguodami į privatumą pažeidžiantį elgesį. • Paaikšina, kokių profesijų žmonės gali padėti ištikus nelaimei, ir žino pagalbos telefono numerį.
FIZINIS AKTYVUMAS <i>Vertybinių nuostata</i> – noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. <i>Esminis gebėjimas</i> – tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tiksliai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius	• Vaikai mokosi vaikščioti ir išlaikyti pusiausvyrą, eidami sumažinto ploto paviršiumi, peržengdami kliūtis ir lipdami į kalniukus. • Laisvoje erdvėje ir žaisdami judriuosius žaidimus, jie pereina nuo ėjimo prie bėgimo, bėga keisdami kryptį ir greitį, neprarasdami pusiausvyros. • Vaikai stovi ant vienos kojos.	• Vaikai mokosi būti ištvermingi, bėgdami ilgesnius atstumus, ir bėga pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu. Jie praktikuoja šuolius į tolį, aukštį, laisvai koordinuotai juda ir orientuojasi erdvėje žaisdami. • Dažniausiai taisyklingai vaikščioja, stovi ir sėdi. • Atpažįsta ženklus, rodančius, kad jų kūnui reikia poilsio ar judėjimo. • Vaikai vikriai, tiksliai ir kruopščiai atlieka

poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.	• Laikydami lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu. • Nušoka nuo laiptelio, pašoka nuo žemės ir peršoka liniją. • Derina akių ir rankų, abiejų rankų bei rankų ir kojų judesius: veria dideles sagas ant virvutės, užsega lipdukais batus, ridena kamuolį abiem rankomis arba pakaitomis. • Meta ir gauda kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdami.	veiksmus su smulkiais daiktais, valdo pieštuką ir žirkles piešdami bei kirpdami. • Vaikai kuria įvairias konstrukcijas ir statinius.
SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ <i>Vertybinė nuostata</i> – nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. <i>Esminis gebėjimas</i> – sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	• Mokosi reguliuoti emocijas padedami suaugusiųjų, stebi ir seka jų elgesį, praktikuoja emocijų valdymą bendraudami su bendraamžiais. • Mokosi parodyti ir išreikšti savo jausmus, kreiptis pagalbos, pasiguosti, leisti apkabinamiems ir nuraminamiems, nukreipti dėmesį nuo stiprių emocijų sukėlusių įvykių ar objektų, pasitraukti iš įtemptų situacijų. • Vaikai pritaiko suaugusiųjų elgesio modelius, mokosi nusišypsoti, pakalbinti,	• Mokosi nusiraminti ir atsipalaiduoti išėję iš įtampą keliančios situacijos, pabuvę vieni, klausydamiesi ramios muzikos, žaisdami ar kalbėdamiesi su kitais. • Geba sutelkti dėmesį ir pastangas žaisdami bei atlikdami sudominusią veiklą, slopinti impulsyvius veiksmus, spręsti konfliktus žodžiais, numatyti sprendimo pasekmes. • Siekdami tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą, ignoruoja

	taikiai žaisti greta, dalintis, palaukti savo eilės. • Ugdosi supratimą apie kito jausmus ir poreikius, bando juos atliepti, būti ir veikti šalia kitų bei kartu įsitraukti į bendrus žaidimus ir veiklas. • Vaikai yra ramūs ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais, žaisdami kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį ir kontroliuotų veiksmus. • Pradedama laikytis suaugusiųjų prašymų ir bendrų susitarimų.	provokuojančias situacijas, ieško taikių išeikių ir stengiasi suvaldyti pyktį bei įniršį. • Supranta susitarimų ir taisyklių prasmę bei naudingumą, dažniausiai savarankiškai jų laikosi ir lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus. Jie patys taiko įvairius nusiraminimo ir atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems.
--	--	--

Ugdymosi sritis AŠ IR BENDRUOMENĖ		
Pasiekimų sritys	Ugdymo gairės vaikams iki 3 m.	Ugdymo gairės vaikams 3-6 m.
SAVIVOKA IR SAVIGARBA <i>Vertybinė nuostata</i> – pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <i>Esminis gebėjimas</i> – pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam,	• Vaikai mokosi parodyti savo poreikius valgyti, žaisti, miegoti ir kt., naudodamiesi veido mimika, garsais, gestais, galvos linktelėjimu arba papurtymu („ne“) ir pirmaisiais žodžiais. • Jaučiasi patogiai įprastoje grupės aplinkoje su	• Vaikai įsitraukia į žaidimus ir veiklas, kurios padeda jiems patirti ir suprasti, kas jiems patinka ir nepatinka, kas įdomu ir kas ne. Tai skatina juos atpažinti, tyrinėti ir įvairiais būdais (emocine reakcija, pasirinkimu, piešiniu, žodžiais ir kt.) išreikšti savo poreikius, pomėgius ir

komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.	pažįstamais suaugusiaisiais ir vaikais. • Vaikai domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis, bei, skatinami suaugusiųjų, tyrinėja supančios kultūrinės aplinkos simbolius. • Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius.	interesus suaugusiesiems ir kitiems vaikams. • Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdami tyrinėja galimus socialinius vaidmenis. • Vaikai aktyviai dalyvauja šeimos, grupės ir mokyklos bendruomenės veiklose, prisideda prie priimamų sprendimų. • Tyrinėdami savo šalies ir kitų šalių simbolius, kalbą, žemėlapius ir žmonių gyvenimo būdą, supranta, kad visi žmonės yra lygūs ir gali pasakyti keletą šalių panašumų ir skirtumų. • Domisi ir dažniausiai laikosi šeimos, grupės, įstaigos ir vietinės bendruomenės vertybių bei suprantamų pareigų ir teisių.
EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA <i>Vertybinė nuostata</i> – domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <i>Esminis gebėjimas</i> – atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis,	• Mokosi atpažinti ir įvardyti emocijas, naudodami emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas ir „emocijų termometrus“. • Suaugusieji pavadina ir pakomentuoja vaikų emocijas, taikydami personalizuotus	• Vaikai, žaisdami vaidmenų, tyrinėdami jausmus, klausydamiesi istorijų ir žiūrėdami filmukus, patiria, išreiškia, aiškinasi ir vis geriau atpažįsta savo ir kitų emocijas bei jų priežastis.

įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	nusiramino būdus, tokius kaip pabuvimas nusiramino erdvėje, mokytojo parama, įsitraukimas į pozityvias veiklas. • Vaikai atpažįsta kito emocijas iš veido išraiškos ir balso, dažnai žaisdami, piešdami, klausydamiesi muzikos ir judėdami kartu. Jie pradeda atpažinti savo jausmus ir vartoti emocijų pavadinimus. • Vaikai domisi kitų emocijomis, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas ir reaguoja į jas skirtingai (pasitraukia, jei kitas piktas; glosto, jei kitas nuliūdęs). • Bendraudami pritaiko suaugusiųjų pavyzdžius: nusišypso, pakalbina, taikiai žaidžia greta, dalinasi ir laukia savo eilės.	• Apibūdina savo emocijas, jų raiškos būdus, komentuodami situacijas, jas sukėlusias. • Tiksliai nustato kitų žmonių jausmus iš veido mimikos, balso ir kūno pozos, pastebi nuskriaustą ar nusiminusį ir dažniausiai stengiasi padėti. • Kalbasi apie savo jausmus, aptaria tinkamus emocijų raiškos būdus ir sprendimus, kaip pasijusti geriau. • Žaisdami savireguliaciją skatinančius žaidimus (sustingti, nekalbėti, nesijuokti), išbandydami naujas veiklas ir įsitraukdami į ištvermės bei kliūčių įveikimo užduotis, ugdo dėmesio ir elgesio kontrolę. • Mokytojo padedami, jie mokosi sutelkti, nukreipti ir perkelti dėmesį, slopinti impulsus bei netinkamą elgesį.
SANTYKIAI SU SUAUGUSIAISIAIS IR BENDRAAMŽIAIS	• Vaikai drąsiai išbando naujus dalykus ir ramiai stebi nepažįstamus žmones,	• Vaikai stengiasi geranoriškai, pagarbiai ir mandagiai bendrauti su pažįstamais ir

<i>Vertybinė nuostata</i> – nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. <i>Esminis gebėjimas</i> – pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	kai šalia yra rūpestingas suaugusysis. • Ieško bendraamžių draugijos, siekia veikti savarankiškai ir tikisi, kad jų iniciatyvos bus palaikomos ir giriamos. • Mėgdžiodami suaugusiuosius, žaidimuose savaip pertvarko jų veiksmus, žodžius ir intonacijas. • Trumpam įsitraukia į bendrą žaidimą ir pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. • Pradedą suprasti, kuris daiktas priklauso jiems, kuris – kitam, o kuris yra bendras.	nepažįstamais suaugusiais bei vaikais. • Palaiko ilgalaikę draugystę su mažiausiai vienu vaiku ir supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems bei kodėl. • Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais, kasdienėse situacijose tinkamai išsako priešingą nuomonę, aiškinasi ir tariasi. • Pradedą tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant tarpusavio nesutarimus. • Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų ir jų šeimų, natūraliai juos priima ir parodo supratimą bei pagarbą kitokiai išvaizdai, požiūriui ir kultūrai. • Supranta, kad gyvendami grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio ir suvokia savo veiksmų pasekmes sau, kitiems ir visai grupei.
PROBLEMŲ SPRENDIMAS	• Vaikai mokosi, susidūrus su kliūtimi, žodžiais,	• Vaikai mokosi įsitraukti į naują, iššūkių

<i>Vertybinė nuostata</i> – nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. <i>Esminis gebėjimas</i> – geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.	mimika ir kūno kalba parodyti suaugusiajam, su kokia problema susidūrė. • Stebi savo veiksmų pasekmes ir pasirenka tinkamus veiksmus problemai išspręsti. • Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti, ir išbando jų problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. • Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taiso bei tobulina sprendimus.	reikalaujančią veiklą, drąsiai kalbėdami apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti ir ko išmokti. • Džiaugiasi veiklos procesu, kurioje yra įsitraukę. Mokosi numatyti veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. • Priimdami sprendimus, mokosi ieškoti informacijos ir ją tikslingai pasirinkti. • Stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydami įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas, kol pasiekia tikslą. • Noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultata, pasakoja, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko ar nepavyko, ką dar norėtų išbandyti ir ko išmokti.
--	---	--

Ugdymosi sritis AŠ KALBŲ PASAULYJE		
Pasiekimų sritys	Ugdymo gairės vaikams iki 3 m.	Ugdymo gairės vaikams 3-6 m.
KALBŲ SUPRATIMAS <i>Vertybinė nuostata</i> – domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra	• Trumpam susikaupia klausydami suaugusiojo ar kitų vaikų. Supranta ir reaguoja į dažnai	• Vaikai klausosi draugų ir savo kalbos įrašų, supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinius,

nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą. <i>Esminis gebėjimas</i> – klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	vartojamus veiksmų ir ypatybių pavadinimus. • Mokosi naujų žodžių ir reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolinių paveikslėlių prasmę. • Varto knygeles, skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta, arba prašo paskaityti, sieja paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. • Stengiasi klausyti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus. Girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindami, žaisdami arba pasakydami keletą žodžių. • Suvokia su dienosvarke susijusius paaiškinimus.	dažnai girdimus frazeologizmus ir humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę bei keletą kitos kalbos žodžių, vartojamų artimiausioje aplinkoje. • Atpažįsta, kokie integruoti raiškos būdai ir priemonės buvo panaudoti perteikiant jausmą, idėją ar mintį. • Supranta, kad raštas yra sistema su taisyklėmis; suaugusiojo skaitomą tekstą knygoje seka akimis ar pirštu iš kairės į dešinę, iš viršaus į apačią. • Vaikai supranta, kad garsai ir raidės sudaro žodį, atpažįsta nuo kelių iki keliolikos abėcėlės raidžių, pradeda skirti žodžius pagal jų garsinę sandarą, skiemenis. • Domisi įvairiais rašytiniais teksta, iš iliustracijų ir atpažįstamų žodžių supranta siužetą, taip pat supranta sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą ir numato, kas galėtų įvykti toliau.
---	--	--

KALBINĖ RAIŠKA <i>Vertybinė nuostata</i> – nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. <i>Esminis gebėjimas</i> – naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.	• Vaikai kalba ir klausinėja kelių žodžių vientisiniais sakiniais apie tai, ką mato ir girdi, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius. • Inicijuoja pokalbius, kreipdamiesi į suaugusįjį ar vaiką, atsako į paprastus klausimus. Vartoja paprastas mandagumo frazes. • Taisyklingai vartoja kai kurias gramatines formas. • Suaugusiojo padedami kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius, dalyvauja pokalbiuose, trumpai pasakoja apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus. • Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdami ženklus.	• Atsižvelgdami į bendravimo tikslą ir situaciją, vaikai išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus ir svarstymus, aiškinasi ir diskutuoja. • Vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius, tokius kaip sinonimai ir antonimai. Klausia apie tai, ką išgirdo, matė, pajuto ar sužinojo, sprendžia problemas. • Tinkamai pradeda, plėtoja, keičia ir baigia pokalbį, bando komunikuoti su kitakalbiu vaiku ar suaugusiuoju. • Vaikai kuria ir pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose ir meninėje veikloje. • Keliais būdvardžiais apibūdina istorijų veikėjus ir perpasakoja informaciją iš įvairaus žanro knygų.
---	--	---

		• Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, rašo savo vardą ir kelis žodžius spausdintinėmis raidėmis.
--	--	---

Ugdymosi sritis TYRINĖJU IR PAŽIŪSTU APLINKĄ

Pasiekimų sritys	Ugdymo gairės vaikams iki 3 m.	Ugdymo gairės vaikams 3-6 m.
MATEMATINIS MĄSTYMAS <i>Vertybinė nuostata</i> – nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. <i>Esminis gebėjimas</i> – atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.	• Padedami mokytojo, atranda, kad „vienetą“ galima susieti su vienu daiktu, kad skaičiuojant naudojama ta pati žodžių seka, o paskutinis skaičius reiškia visų objektų skaičių. • Nuosekliai įvardija skaičius, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas (pvz., rankos pirštai, taškai, brūkšneliai) bei paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. • Supranta, ką reiškia būti pirmam ar antram. • Parodo, kuris iš dviejų daiktų yra ilgas ar trumpas, sunkus ar lengvas, pilnas ar tuščias ir t.t. • Surikiuoja kelių objektų rinkinį pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę.	• Vaikai, dalyvaudami žaislingose ir kūrybinėse veiklose, mokosi įvertinti objektų kiekį grupėje kaip pakankamą, per didelį ar per mažą užduočiai atlikti. • Neformaliai įsitraukdami į skaičiavimo uždavinius (pvz., kiek yra iš viso, kiek trūksta), nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10 ir rašo juos skaitmenimis. • Skaičiuoja ir paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5, pasako, kiek jų yra daugiau už 5 ir kiek trūksta iki 10. • Atlieka sudėties ir atimties veiksmus iki 7, žymi, skaičiuoja ir vaizduoja simboliais. • Kalbėdami apie ateities įvykius, pradeda vartoti

	• Atrenka ir suderina kelis daiktus (ar jų vaizdus) pagal spalvą, formą ir dydį. • Kopijuoja dviejų elementų sekas (vaizdines, garsines, judesio).	• žodžius „būtinai“, „gali būti“, „niekada“. • Palygina nedidelius skirtumus tarp dviejų-trijų dydžių, naudoja žodžius kaip „šiek tiek didesnis“, „truputį ilgesnis“. • Apibūdindami objektus, vartoja bent penkis dvimačių ir trimačių figūrų pavadinimus (skritulys, kvadratas, trikampis, kubas, rutulys) taisyklingai atpažįsta figūras nepriklausomai nuo jų padėties ar dydžio. • Vaikai komponuoja figūras iš detalių, apibūdina daiktų išsidėstymą, atlieka judėjimo planus su krypties pakeitimais, atkuria sekas iš dviejų pasikartojančių elementų. • Vaikų kalboje atsiranda daugiau matematinio žodyno elementų, padedančių sėkmingai siūlyti idėjas ir ieškoti sprendimų.
SKAITMENINIS SUMANUMAS	• Vaikai žaidžia darželio aplinkoje su įvairiais išmaniaisiais žaislais be	• Vaikai, padedant mokytojai, naudojami jų amžių atitinkančiomis

<i>Vertybinė nuostata</i> – nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. <i>Esminis gebėjimas</i> – geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	ekranų, tokiais kaip robotukai, bitutės, naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. • Pradedama laikytis pagrindinių saugaus naudojimo taisyklių, susijusių su išmaniaisiais žaislais ir daiktais.	prasmingomis, ugdymą(si) papildančiomis skaitmeninėmis technologijomis ir skaitmeniniu turiniu (vaizdo įrašais, žaidimais, garsinėmis knygelėmis, ugdomosiomis programėlėmis ir kt.) žaisdami ir pažindami aplinką. • Vaikai sužino skaitmeninių priemonių saugaus ir atsakingo naudojimo bei virtualaus bendravimo taisykles, taiko jas, aptardami su suaugusiais (mokytoju, tėvais (globėjais)).
APLINKOS PAŽINIMAS. <i>Vertybinė nuostata</i> – nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. <i>Esminiai gebėjimai</i> – pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	• Daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jautimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą. • Vaikai grupėje esančius įvairius daiktus tyrinėja juos griebdami, liesdami, mesdami, kišdami į burną, kramtydami, domisi judančiais, garsus. skleidžiančiais, ryškių spalvų daiktais.	• Vaikai domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, stebi, kaip auga augalai ir gyvūnai, kaip auga ir keičiasi jie patys. • Pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius. • Bando suprasti, kaip daiktai veikia, kaip tarpusavyje susiję. Daiktus

	• Žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai (žaislai, baldai, knygos, kamuoliai ir kt.) turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos – kietos, skaidrios – neskaidrios, lengvos – sunkios). • Vaikai daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones.	pažįsta juos stebėdami, sugretindami, palygindami, grupuodami, rikiuodami nuo mažiausio iki didžiausio, komponuodami, konstruodami. • Mokytoji padedant, gretina realius daiktus ir jų atvaizdus iš skirtingos perspektyvos (iš šono, viršaus, apačios, šešėlio), pradeda suprasti jų vaizdavimą plokštumoje (pvz. planas). Tyrinėja daiktų dydį, bandydami apimti delnais, apglėbti, gretindami su savo ūgiu. • Sužino, kaip žmonės gyvena seniau ir kaip gyvena dabar, kaip jie gyvena kitose šalyse, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi.
TYRINĖJIMAS. <i>Vertybinė nuostata</i> – domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. <i>Esminis gebėjimas</i> – aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo	• Vaikai mokosi smalsauti ir stebėti, atsargiai elgtis su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis, stebėti ir suprasti, kas tai yra ir kaip tai veikia. • Mokosi eksperimentuoti su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis,	• Tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų ir nuo kitos rūšies daiktų. Apžiūrinėdami iš visų pusių, viršaus, apačios, liesdami, uosdami, atpažįsta daiktus pagal požymius: spalvą, tekstūrą, formą, kvapą,

tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	judesiu, mimika, garsais ir intonacija, atranda naujus veikimo būdus. • Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgiau įsitraukia į tyrinėjimą, džiaugiasi atradimais ir rodo rezultatus kitiems. • Išbando naujus tyrinėjimo būdus, naudodamas visus pojūčius: stebi, liečia, uosto, ragauja, klausosi. • Atranda ir tyrinėja savo kūną ir jo galimybes, skirtingas medžiagų faktūras, išbando žaislus ir daiktus.	ieško daikto pagal žodinį apibūdinimą. • Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus ir žmones, atsižvelgdamas į jų požymius ir savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš siūlomų įrankių, priemonių ir medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. • Mokosi samprotauti apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado ir sužinojo. • Remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus ir siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti, apibūdina tyrinėjamų objektų požymius, panašumus ir skirtumus. Savo stebėjimus lygina su kitų stebėjimais, kartais susieja skirtingus pastebėjimus. • Supranta, kad tyrinėjant su daiktais, medžiagomis, augalais ir gyvūnais reikia elgtis atsargiai.
MOKĖJIMAS MOKYTIS.	• Stebi aplinką, klausinėja, aktyviai įsitraukia siūlomas	• Įsitraukia į dominančią veiklą.

<i>Vertybinė nuostata</i> - noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. <i>Esminiai gebėjimai</i> – geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.	veiklas, džiaugiasi pasiektu rezultatu ir jį kartoja. • Stebėdami mokytojo veido mimiką, kūno judesius, girdėdami balso toną, intonaciją, pradeda naudoti šias nežodinės kalbos priemones komunikuodami su kitais suaugusiais ir bendraamžiais.	• Taikydamas įgytą žinojimą sugalvoja idėjas, jas įgyvendina. • Rodo pastangas kryptingai veikti įgyvendinant tikslą. • Stebi savo ir bendro veikimo pažangą, koreguoja procesą. • Noriai įsitraukia į vaizdinių, garsinių, žodinių, judesio, pojūčių, skirtingų kategorijų objektų sekų AB (BA) kopijavimo, pratęsimą, atkartojimo, atpažinimo veiklas. • Pažintinio pobūdžio informaciją išreiškia įvairiomis formomis (gestais, žodžiais, piešiniu, daiktais, simboliais ir kt.) reflektuoja apie savo veiklos procesą ir rezultatą.
---	--	---

Ugdymosi sritis KURIU IR IŠREIŠKIU		
Pasiekimų sritys	Ugdymo gairės vaikams iki 3 m.	Ugdymo gairės vaikams 3-6 m.
ESTETINIS SUVOKIMAS	• Vaikai mokosi emocingai reaguoti girdėdamas garsų ir intonacijų sąskambį, stebėdamas savo ir kitų	• Vaikai mokosi įgyvendinti naujas kūrybines idėjas, nebijo eksperimentuoti.

<i>Vertybinė nuostata</i> – domisi, gėrįsi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. <i>Esminis gebėjimas</i> – atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. • Mokosi skirtingai reaguoti į estetinio patyrimo kontrastus (gražu – bjauru; šviesu – tamsu; tylu – garsu). Ugdomi gebėjimą turėti savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. • Mokosi džiaugtis savo kūryba, rodo ją kitiems ir apie ją pasakoja. • Atpažįsta (suklūsta, rodo) kai kuriuos jau girdėtus muzikos kūrinius, matytą judesio raišką, vaidinimo veikėjus, dailės kūrinius, gamtos objektus ir reiškinius, bei jais stebisi.	• Mokosi atpažinti meno paskirtis ir kontekstus, susieti patirtus meno kūrinius su savo asmenine raiška. • Pasakoja apie matytus dailės kūrinius, patirtą muziką, vaidinimus, šokius, jų siužetus, veikėjus, nuotaikas ir apie gamtoje bei žmogaus sukurtoje aplinkoje kilusius vaizdinius. • Vaikai mokosi demonstruoti savitą estetinį skonį, pasakydamas, kas jam patiko ar nepatiko, kas buvo gerai ar blogai, gražu ar bjauru, ir ką patyrė dainuodamas, šokdamas, vaidindamas ar piešdamas. • Rodo pasitenkinimą bendra veikla ir kūryba, gėrįsi savo ir kitų menine veikla, geru elgesiu ir darbais.
MENINĖ RAIŠKA <i>Vertybinė nuostata</i> – domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. <i>Esminis gebėjimas</i> – pagal savo išgales tyrinėja menų	• DAILĖ: • Vaikai mokosi žaisdami su erdvinėmis ir grafinėmis priemonėmis bei medžiagomis, tyrinėdami ant skirtingų paviršių	• DAILĖ: • Vaikai mokosi eksperimentuoti su sudėtingesnėmis dailės technikomis.

kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas meninės sąvokas savo patirčiai išreikšti.	paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus ir mėgaudamiesi įvairiais potyriais. • Mokosi statyti statinius, kurti lipdinius, • Ir piešti keverzones ar „galvakojus“. • Grafinius ir erdvinius kūrinius lydi garsais, veiksmais ir sava kalba. • Pradeda rinktis jiems patrauklias raiškos priemones ir medžiagas. • MUZIKA: • Vaikai mokosi apžiūrinėti ir tyrinėti muzikos instrumentus bei aplinkos daiktus, išgaudami iš jų garsus. • Eksperimentuoja savo balsu: kuria ir rečituoja savitus žodžius, paskatinti kūnu išgauna garsus, išbando naujus judesius, tinkamus dainuojant ar klausant muzikos. • Vienas ir kartu su kitais mokosi dainuoti nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuodami kūno judesiais. Imituoja ritmo ir melodinius	• Kuria darbus, pasižyminčius fantastinėmis detalėmis ir grafiniais ženklais, įskaitant skaitmenis, žodžius, raides ir rodykles. • Vaikai turi išankstinį kūrybinį sumanymą ir nuosekliai siekia jį įgyvendinti, dažniausiai tikslingai pasirinkdami dailės priemones ir technikas. • Kartu su kitais kuria bendrus dailės darbus. • Komentuoja ir kitaip reiškia nuomonę apie savo, kitų vaikų bei menininkų darbus, vartodamas žinomas dailės sąvokas. • MUZIKA: • Vaikas mokosi tyrinėdamas ir išbandydamas garsų pasaulį balsu, instrumentais ir aplinkoje esančiais daiktais, lygina, apibūdina ir grupuoja garsus. • Išbando grojimą instrumentais, reikalaujančiais
---	---	--

	darinius, vis tiksliau išlaikydami ritminį pulsą. • Groja lengvai įvaldomais melodiniais ir mušamaisiais instrumentais. Juda (su priemonėmis ir be jų) klausydamiesi ir kurdami muziką. • Mokosi išlaikyti dėmesį klausydamiesi muzikos kūrinio, atpažįsta kai kurias anksčiau girdėtas melodijas ir klausytus kūrinius. Įvardija arba parodo, kad supranta kai kuriuos muzikos kontrastus (garsiai – tyliai; greitai – lėtai, linksmi – liūdnai). • ŠOKIS: • Atlieka paprastus ratelius ir dainuojamuosius žaidimus, bandydamas nustatyta kryptimi koordinuotai judėti su kitais. • Mokosi vienu metu judinti kelias kūno dalis. • Improvizuoja judesiais, atliepdamas muzikos nuotaiką ir savybes, kuria, kurį laiką prisimena ir kartoja įvairias dviejų trijų judesių kombinacijas.	smulkesnės motorikos įgūdžių. • Mokosi dainuoti sudėtingesnio ritmo, melodijos ir platesnio diapazono vienbalses dainas vienas, poroje ar grupėje, tiksliai intonuodamas ir įsiklausydamas į savo bei draugų dainavimą. • Kuria ritminius ir melodinius darinius, improvizuoja ir komponuoja, jungdamas kelis muzikos elementus, tokius kaip melodija, ritmas, harmonija, tembras, tempas ir dinamika. • Išklausęs muzikos kūrinį, trumpai nusako, kodėl kūrinys jam patiko ir kuo jis įdomus, aptaria, kur ir kada girdi muziką savo aplinkoje, nusako muzikinio kūrinio paskirtį ir kontekstą. • ŠOKIS: • Vaikai mokosi siūlyti naujus šokio raiškos būdus, eksperimentuoja, kaip judesiais galima
--	--	---

	• Natūraliai ir džiaugsmingai šoka tiek individualiai, tiek drauge su kitais. • TEATRAS: • Vaikai mokosi išbandyti balso, kūno ir mimikos raiškas bei priemones, siekdami emocinio poveikio aplinkiniams. • Režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu, atlikdamas pasirinktą vaidmenį, pasitelkia kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas ir priemones.	pavaizduoti įvairias emocijas ir nuotaikas bei charakteringus veikėjų judesius. • Mokosi šokti sudėtingesnius autorinius ir liaudies šokius bei ratelius (tiltelius, grandinėles). • Improvizuodamas ir kurdamas kompozicijas, perteikia temą, siužetą ar pasirinktą nuotaiką, įtraukdamas šokio judesiui būdingas ypatybes. • Mokosi apibūdinti savo atlikto, sukurto ar stebėto šokio tempą, nuotaiką, charakteringus judesius bei temą. • TEATRAS: • Vaikai mokosi tyrinėti simbolinio personažo esmines savybes, emocijas ir jausmus, juos perteikia charakteringais kūno judesiais, veido išraiškomis ir balso intonacijomis. • Kartu su kitais vaikais kuria lėlių, šokio, dramos, operos „spektaklius“, drąsiai improvizuoja
--	---	--

		„bendraudamas“ su jų kuriamais veikėjais. • Drauge su mokytojais ir vaikais dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose, prisiimdamas skirtingus vaidmenis. • Dalijasi savo teatine patirtimi su kitais, apibūdina įsimintinus spektaklio epizodus, teatro formomis perteikiamas idėjas susieja su konkrečiomis gyvenimiškomis situacijomis ir išgyvenimais.
GEBĖJIMAS ŽAISTI <i>Vertybinė nuostata</i> – nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. <i>Esminis gebėjimas</i> – individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	• Vaikai mokosi žaisti su suaugusiuoju ar kitu vaiku, derindami savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmais. • Tikslingai renkasi žaislus, pasirenka arba patys susikuria erdvę žaidimui. • Kartodami veiksmus, žaidžia įsiminusį įvykį, jungia du ar tris žaidybinius veiksmus į paprastą siužetą. • Vaikai kuria jiems pažįstamas kasdienes socialines situacijas,	• Vaikai mokosi, mokytojo paskatinto, nesunkiai įsitraukti į kolektyvinius režisūrinius ir kurti naratyvinius žaidimus. • Mėgsta žaisti netradicinėse erdvėse, tokiose kaip kiemas ar gamta, išradingai jas pritaikydamas žaidimui. • Žaisdamas su kitais, lanksčiai kaitalioja vaidmenis, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus bei

	pamėgdžiodami suaugusiųjų veiksmus, siekdami atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas. • Individualiai arba dviese žaidžia paprastą režisūrinių ar vaidmenų žaidimą, laikydamiesi žaidimo vaidmens taisyklių.	konstruktyviai sprendžia kylančius nesutarimus. • Laikosi taisyklių dalyvaudamas kolektyviniuose sportiniuose, judriuosiuose ir didaktiniuose žaidimuose.
KŪRYBIŠKUMAS <i>Vertybinė nuostata</i> – nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas <i>Esminis gebėjimas</i> – pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	• Mokosi perkurti patikusius garsus, judesius, veiksmus ir vaizdus, atrasdamas naujus derinius. • Žaisdami atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. • Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais.	• Vaikai domisi, kūrybine veikla, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus ir sritis. • Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus. • Dalijasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie kūrybos procesą, paaiškina, kas jiems svarbu ir įdomu, bei pasako, kam skirti jų pačių ir kitų žmonių kūrybos rezultatai.

5. VAIKŲ UGDYMO(SI) PAŽANGA, UGDYMO SI TĘSTINUMAS

Sisteminis vaikų pasiekimų įrodymų kaupimas ir pasiekimų dokumentavimas bei stebėseną padeda siekti ugdymo ir ugdymosi kokybės. Vaiko pasiekimai ir pažanga stebimi ir fiksuojami pagal Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, kuriame išdėstyta aštuoniolika vaiko ugdymosi pasiekimo sričių su vertybinėmis nuostatomis ir esminiais gebėjimais, kuriuos vaikas įgyja iki 5 (6) metų. Vertindami vaiko ugdymo(si) pasiekimus siekiame:

- pažinti vaiką ir jo individualybę;

- išsiaiškinti kiekvieno vaiko poreikius (tame tarpe ir specialiuosius) ir galimybes,
- nustatyti pasiekimų lygį ir daromą pažangą;
- padėti vaikui pačiam susivokti, kas jam sekasi gerai ir kur reikia pagalbos;
- pamatyti ir įsivertinti savo darbo veiksmingumą;
- informuoti tėvus ir siekti bendradarbiavimo ir ugdymo perspektyvų.

Pagrindiniai vaiko pasiekimų vertintojai yra grupių mokytojai. Vaiko pasiekimų vertinime dalyvauja tėvai (globėjai), meninio ugdymo mokytojai ir patys vaikai. Specialiųjų ugdymo(si) poreikių turinčių vaikų pasiekimų vertinime dalyvauja mokyklos švietimo pagalbos specialistai. Jie teikia rekomendacijas grupių mokytojams, tėvams (globėjams) apie vaiko ugdymosi galimybes, perspektyvas, aptaria pagalbos teikimo būdus. Pedagoginei psichologinei tarnybai rekomendavus, sudaromas individualus švietimo pagalbos planas vaikams, kuriems yra pritaikomas ugdymo turinys. Pirminis vaiko pažinimas prasideda nuo pokalbių su tėvais (globėjais, rūpintojais) apie vaiką, išsiaiškinami tėvų (globėjų, rūpintojų) lūkesčiai, jų nuomonė apie vaiko gebėjimus, individualius ypatumus. Mokslo metų pradžioje vaikų turimi gebėjimai įvertinami ir fiksuojami el. dienyne „Mūsų darželis“. Mokytojai vertina vaiko gebėjimus pagal visas 18 pasiekimų sričių, nustato vaiko pasiekimų žingsnelius, stipriąsias puses ir silpniau išreikštus gebėjimus. Vaiko pasiekimus mokytojai fiksuoja kasdienės buities, žaidimų ir patirtinių veiklų situacijose. Su vaiku aptariama, kas jam sekasi, kas buvo sunku, ką jis sužinojo, kaip jautėsi. Po pirmo ir antro pusmečio atliekama surinktos informacijos apie vaiko pasiekimus ir pažangą analizė. Atsižvelgdama į vaiko pasiekimų rezultatus, mokytoja planuoja tolimesnį vaiko ugdymąsi.

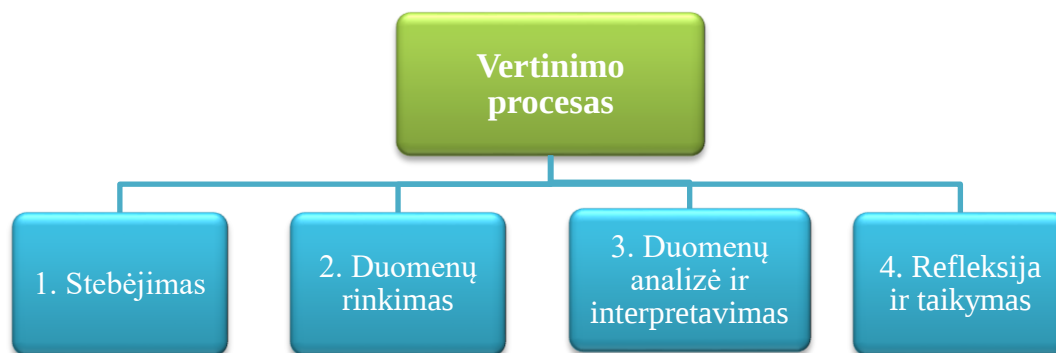
Vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimo metodai:

- pokalbis su vaiko tėvais (globėjais, rūpintojais), siekiant išsiaiškinti lūkesčius dėl vaiko ugdymosi ir sužinoti nuomonę apie vaiko pasiekimus ir pažangą,
- pokalbis su vaiku, siekiant išsiaiškinti, kaip vaikas gali išsakyti savo mintis, samprotavimus, požiūrius, išgirsti komentarus apie savo veiklą, geba matyti savo pažangą,
- stebėjimas – pagrindinis vaiko pažinimo būdas, kurį taiko mokyklos mokytojai.

Siekiant susisteminti ir dokumentuoti vaikų pažangą, pasiekimų įrodymai kaupiami „Vaiko aplanke“ ir el. dienyne „Mūsų darželis“. Tai yra vaiko stebėjimo duomenys, piešiniai, aplikacijos, rašymo elementai, kūrybos knygelės, vaikų mintys ir kt., kurie mokytojo požiūriu yra reikšminga informacija. Mokslo metų eigoje išryškėję nauji vaikų ugdymosi pasiekimai fiksuojami el. dienyno „Mūsų darželis“ savaitės refleksijoje ir skiltyje „Vaiko pažanga ir pasiekimai“. Mokslo metų pabaigoje atliekamas vaikų pasiekimų apibendrinamasis įvertinimas

siejamas su ugdymo programos įgyvendinimu. Pasiekimų rezultatai vėl fiksuojami el. dienyne ir lyginami su pirminiais duomenimis. Įvertinus pažangą, vaiko pasiekimai aptariami su tėvais (globėjais, rūpintojais) individualių pokalbių metu mokslo metų pabaigoje (po įvertinimo) vadinamose „Tėvų valandose“, numatoma vaiko ugdymosi perspektyva. Apibendrinta vaikų pasiekimų vertinimo medžiaga aptariama mokytojų tarybos posėdžiuose. Informacija apie kiekvieno vaiko pasiekimus ir pažangą renkama viso vaiko ugdymosi mokykloje metu. Vaikui pereinant iš lopšelio grupės į ikimokyklinę ir iš ikimokyklinės į priešmokyklinio ugdymo grupę, įvertinami jo gebėjimai ir pasiekimai, įgyti per visą ugdymosi laikotarpį. Siekiant užtikrinti sklandų perėjimą ir dermę tarp ugdymo programų, apibendrinta informacija apie vaiko pasiekimus perduodama priešmokyklinio ugdymo mokytojui. Ikimokykliniame ugdyme įgytų pasiekimų visuma sukuria prielaidas vaikui sėkmingai ugdytis kompetencijas, numatytas priešmokyklinio ugdymo programoje. Vaiko priešmokyklinis ugdymas nuosekliai tęsiamas, atsižvelgiant į tai, kurio žingsnio pasiekimus įvairiose pasiekimų srityse jis jau yra įgijęs.

5 pav. Vertinimo procesas

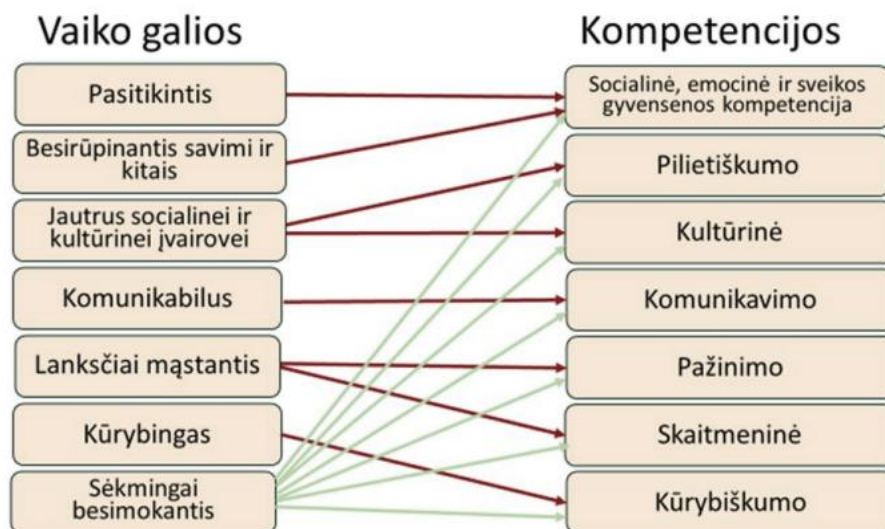
Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) dermė ir tęstinumas

Siekiant užtikrinti vaikų ugdymo(si) dermę ir tęstinumą vadovaujamasi ikimokyklinio ugdymo Programa ir Priešmokyklinio ugdymo programos svarbiausiais ugdymosi(si) principais ir ugdymo(si) proceso kryptingumu – ugdymo(si) modeliavimu iš vaiko raidos ir ugdymo(si) perspektyva, o išskirtinis dėmesys skiriamas žaidimo pedagogikai ir patirtiniam vaikų ugdymui(si). Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamos pasiekimų sritys ir priešmokykliniu ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamos kompetencijos.

Igyta pasiekimų visuma ikimokykliniame ugdyme sukuria prielaidas vaikui sėkmingai ugdyti kompetencijas, numatytas Priešmokyklinio ugdymo bendrojoje programoje.

Priešmokykliniame ugdyme ir toliau tęsiamas vaiko ugdymas, atsižvelgiant į tai, kurio žingsnio pasiekimus įvairiose pasiekimų srityse jis jau yra įgijęs. Jeigu penkerių metų vaikas nėra pasiekęs penkto pasiekimo žingsnio, rekomenduojama dar vienus metus ugdytis pagal ikimokyklinio ugdymo programą.

6 pav. Ikimokyklinio ugdymo(si) pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) kompetencijų dermė

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

Siekiant nuoseklumo, kokybės ir šiuolaikinių ugdymo tendencijų atliepimo, mokykla vadovaujasi sistemingu ikimokyklinio ugdymo programos peržiūros ciklu, pagal kurį programa peržiūrima ir atnaujinama kas 5 metus, reaguojant į šiuos veiksniai:

- organizacinius ir struktūrinius pokyčius;
- projektinių veiklų ar partnerystės plėtrą;
- vidinio įsivertinimo ir išorinio vertinimo rekomendacijas bei duomenimis.

Programos keitimai ir atnaujinimai derinami su mokytojų komanda ir pristatomi mokyklos bendruomenei. 2025 m. gegužės 5 d. naujausios ikimokyklinio ugdymo programos projekto versija buvo pristatyta bendruomenei Mokyklos tarybos posėdyje (protokolo Nr. LDT-2). Šis bendradarbiavimu grįstas atnaujinimo modelis užtikrina, kad programa išliktų aktuali, prasminga, įtraukianti ir orientuota į kiekvieno vaiko asmeninę pažangą bei gerovę.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Geros mokyklos koncepcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. V-1308. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/46675970a82611e59010bea026bdb259?jfwid>
2. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/>
3. Ikimokyklinio ugdymo programų analizė: Vilniaus miesto mokyklų atvejis. (2024). EDU analizė. Prieiga per internetą: <https://drive.google.com/file/d/>
4. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (1991). Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.1480>
5. Mokyklų, vykdančių ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodinės rekomendacijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. sausio 30 d. įsakymu Nr. V-98. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/>
6. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa (2024). Prieiga per internetą: <https://smsm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/smm-svietimas/svietimas-priesmokyklinis-ugdymas/priesmokyklinio-ugdymo-programa/>
7. Universalus dizaino mokymosi gairės: mokymosi kelias kiekvienam ir kiekvienai (2023). Prieiga per internetą: <https://tukstantmeciomokyklos.lt/wp-content/uploads/2023/11/Universalaus-dizaino-mokymuisi-gaires.pdf>
8. Vilniaus lopšelio-darželio „Boružėlė“ Ikimokyklinio ugdymo programa (2017). Prieiga per internetą: <https://www.boruzele.lt/wp-content/uploads/2020/04/BORUZELES-PROGRAMA-2017-M.-RUGPJUTIS.pdf>
9. Žaismė ir atradimai. Rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo pedagogui. (2021) Metodinės medžiagos rinkinys. NŠA.
10. Žukauskienė R. (2002). Raidos psichologija. Vilnius: Margi raštai.

**VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „BORUŽĖLĖ“
VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO REZULTATAI (2024 M.)**

Mokyklos stiprieji veiklos kokybės rodikliai:

1. Vaikų psichologinis ir fizinis saugumas (1.1.1., 1.1.3. - 3 lygis).
2. Mokytojo sąveika su vaikais (1.2.1. - 1.2.3. - 3 lygis).
3. Vaikų tarpusavio sąveika (1.3.1. - 1.3.3. - 3 lygis).
4. Spontaniška vaiko inicijuota veikla (aš pats) (2.1.1., 2.1.2. - 3 lygis).
5. Žaidimas (2.3.1. - 2.3.5. - 3 lygis).
6. Pažintinė aplinka (3.3.1. - 3.3.4. - 3 lygis).
7. Ugdymo strategijos, palaikančios žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą (4.3.1.- 4.3.4. - 3 lygis).
8. Ugdymo planavimas (5.2.1. - 5.2.5. - 3 lygis).
9. Partnerystė su šeima (6.2.1. - 6.2.3. - 3 lygis).
10. Mokyklos savivalda (7.4.1. - 7.4.3. - 3 lygis).

Mokyklos tobulintini veiklos kokybės rodikliai:

1. Lygios galimybės visiems vaikams ugdytis ir tobulėti (1.4.1. - 1.4.3. - 2 lygis).
2. Ugdymo strategijos, skatinančios vaiko mokymosi procesą (4.2.1 - 4.2.3. - 2 lygis).
3. Pasiekimų vertinimas (5.1.1., 5.1.4. - 3 lygis 5.1.2., 5.1.3. - 3 lygis).
4. Šeimos kultūros pažinimas (6.1.2., 6.1.3. - 2 lygis).
5. Nuolatinis profesinis tobulėjimas (7.2.1., 7.2.2. - 3 lygis).

**VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS
ADMINISTRACIJOS IKIMOKYKLINIO
UGDYMO SKYRIAUS
VEDĖJAS**

**ĮSAKYMAS
DĖL PRITARIMO VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „BORUŽĖLĖ“
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAI**

2025 m. liepos d. Nr. A15 /25(2.1.4E-IKU)
Vilnius

Vadovaudamasi Ikimokyklinio ugdymo kriterijų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-627 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“, 3 punktu ir Vilniaus miesto savivaldybės mero 2025 m. vasario 24 d. potvarkiu Nr. 955- 263/25 „Dėl Almedos Kučinskienės įgaliojimo“,

pritariu Vilniaus lopšelio-darželio „Boružėlė“ ikimokyklinio ugdymo programai.

Vedėja

- Almeda Kučinskienė

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Vilniaus miesto savivaldybė 188710061, Konstitucijos pr. 3, LT- 09601, Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL PRITARIMO VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „BORUŽĖLĖ“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAI
Dokumento registracijos data ir numeris	2025-07-23 Nr. A15-1477/25
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Almeda Kučinskienė, Ikimokyklinio ugdymo skyriaus vedėja, Ikimokyklinio ugdymo skyrius
Sertifikatas išduotas	ALMEDA KUČINSKIENĖ LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-07-23 13:30:57 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2025-07-23 13:31:14 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2024-02-28 19:13:13 – 2029-02-26 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA-2, VI Registru Centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Vilniaus miesto savivaldybės administracija, i.k. 188710061 LT", sertifikatas galioja nuo 2024-12-18 11:49:40 iki 2027-12-18 11:49:40
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų valdymo sistema „Avilys“, versija 3.5.84.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2025-07-23 13:36:45)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2025-07-23 13:36:45 Dokumentų valdymo sistema „Avilys“